

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

În cadrul

Târgului Internațional

Gaudeamus -

Carte de învățătură, 2004,

în prezența unui public numeros, a fost lansată cartea

România

la începutul secolului XXI

Starea Națiunii 2004

de prof.univ.dr. Aurelian Bondrea

Cartea a fost prezentată, comentată de:

Prof.univ.dr. Gh. Zaman

Membu corespondent al Academiei Române
Directorul Institutului de Economie Națională

Dr. Ilie Șerbănescu

Analist economic

Prof.univ.dr. Florian Tănăsescu

Prodecan al Facultății de Sociologie-Psihologie

Lucrarea este scrisă într-un stil dens, clar și atractiv, beneficiază de un demers științific adecvat fenomenelor și proceselor pe care le analizează

Cartea conține o diagnoză foarte precisă privind starea țării reale; pentru exemplul operațional pe care-l arată, autorul merită felicitări

Un demers sociologic care urmărește consecvent relația dintre realitate, știință și reforma socială

Doamnelor și domnilor,

Lucrarea „România la începutul secolului al XXI-lea. Starea Națiunii 2004”, publicată de Editura Fundației României de Măine, al cărei autor este binecunoscutul prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, reprezintă o reușită și, totodată, incitantă continuare a unor preocupări anterioare ale autorului privind analiza situației economico-sociale a României în anii de tranziție.

Prezentul volum editorial investighează caracterul complex al perioadei de tranziție atât prin prisma rezultatelor, care nu sunt nici pe departe la nivelul așteptărilor, cât și prin

optica operațională a punerii în valoare a potențialului material și uman al țării în consens intrinsec cu promovarea interesului național și al dezvoltării durabile a României.

Analiza bine documentată a trecutului economico-social al României, ca și a prezentului, de altfel, reprezintă o primă etapă a demersului științific din care se decantează mijloace și remedii eficiente de depășire a stărilor de criză, generate de tranziție ca urmare a interferenței unei multitudini de cauze cu caracter subiectiv, dar și obiectiv.

(Continuare în pag. 4)

Doamnelor și domnilor,

Vă foarte mulțumesc că mi-ați dat prilejul să spun și eu câteva cuvinte, e și o onoare, și o plăcere de a spune câteva cuvinte despre această carte pe care eu o consider tulburătoare dintr-un motiv foarte clar: este o diagnoză foarte precisă a ceea ce profesorul universitar doctor Aurelian Bondrea numește Starea națiunii. Starea națiunii însemnând starea țării reale, nu a celei din statistici, deși domnul profesor evită să folosească alte cifre decât cele oficiale și reprezintă, în același timp, starea populației. Concluziile cred că nu pot să placă nimănui, dar profesorul Bondrea mai

face ceva: nu cade în capcana interpretărilor politice, de aici și valoarea diagnozei, și, în același timp, nu cade nici în tendința, care există în ultimul timp, de a substitui aprecierea performanței cu aprecierea unor succese politice, care sunt într-adevăr istorice, de genul intrării în NATO sau, în perspectiva apropiată, în Uniunea Europeană.

Profesorul Bondrea, după părerea mea, merge pe linia performanței, performanța economică, performanța socială. În ambele direcții, știm cu toții că este minunat, dar stăm prost.

(Continuare în pag. 4)

Domnule președinte,
Distinși invitați,

Doamnelor, domnișoarelor și domnilor,

Evenimentul de astăzi, lansarea lucrării domnului prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației României de Măine, rectorul Universității Spiru Haret, are o semnificație și încărcătură deosebite. Depășește cu mult un simplu „fapt de literatură”, care, în viziunea sociologului francez Robert Escarpit, „presupune scriitori, cărți și cititori sau, pentru a vorbi mai general, creatori, opere și public”, întrucât definiția nu pune în

ecuație nici valoarea autorului și nici a lucrării domniei sale.

Or, în situația concretă de astăzi, autorul este o personalitate exemplară a lumii intelectuale românești, potrivit celor mai exigente criterii de evaluare sociologice, iar lucrarea pe care o prezentăm are o factură și relevanță ce o detașează în câmpul literaturii științifice de specialitate. Ea exprimă un univers ideatic, cum puține dintre lucrările de acest gen publicate în ultimii ani o pot dovedi, consecvență în gândire și o unitate indisolubilă între reflecție și acțiune.

(Continuare în pag. 5)

Cuvântul autorului

Prof.univ.dr. Aurelian Bondrea

Rectorul Universității Spiru Haret

Cu speranța de mai bine, să nu uităm că progresul țării, prosperitatea le putem dobândi numai prin noi înșine

Stimați colegi, distinși invitați,
onorată asistență,

Mă aflu în fața dumneavoastră cuprins de o vădită emoție. Așa se întâmplă, de fapt, cu orice autor, aflat la prima întâlnire cu publicul, atunci când lansează o nouă carte. Orice autor are gânduri, studiază, construiește, dă expresie ideilor sale, însă niciodată nu știe dacă, în final, a reușit să redea tot ceea ce ar fi dorit. La fel s-a întâmplat și cu această carte.

În realizarea acestei lucrări am pornit, așa cum s-a spus aici, de la o tradiție românească, verificată în timp, care s-a dovedit neîndoielnică: dezvoltarea de fond se înfăptuiește prin noi înșine. Nu s-a întâmplat de multe ori, în cazul României, să beneficieze de un sprijin deosebit, pornind dintr-un interes care să reflecte exclusiv interesul poporului român. Au fost ajutoare, sunt și acum, dar nu întotdeauna au urmărit

și urmăresc obiectivele pe care le are poporul, propria națiune. Sigur, și noi am reușit – și vorbesc de realizările poporului, de realizările națiunii – să facem lucruri deosebite. Sunt binecunoscute înfăptuirile din domeniul științei, culturii, practicii, unde s-au manifestat oameni eminenți. Așa a fost Școala românească de sociologie al cărei întemeietor este Dimitrie Gusti, așa au fost alte multe școli din domeniul științei. Iar din rândul tinerilor, mulți români și-au evidențiat capacitatea, participând la competiții internaționale, unde au obținut premii, de multe ori locul întâi. Toate acestea dovedesc faptul că ne tragem din rădăcini sănătoase, dintr-un popor nu numai ambițios, dar și capabil de a realiza ceva în interesul acestei națiuni, al acestei țări.

Întâlnirea noastră de astăzi mă bucură foarte mult. Mă bucură ideile, comentariile făcute de cei trei vorbitori, primii cititori ai cărții, care, după cum cunoaștem cu toții, sunt prestigioși profesori universitari și analiști, autori ai multor studii și cărți.

Volumul pe care l-am realizat analizează societatea românească aflată

într-o perioadă de tranziție care nu se mai sfârșește. Și, în această situație, la ce concluzii să ajungem? Sunt de acord cu opiniile exprimate de prestigiosul analist Ilie Șerbănescu: este greu să fii optimist, când, după 15 ani, toată lumea așteaptă niște rezultate, niște realizări, dar lumea se adâncește în sărăcie. Și, atunci, de unde să vină optimismul?

Cu toate acestea, eu mi-am exprimat gândurile și speranța că, luând exemplul înaintașilor noștri, există întotdeauna o ieșire. Și există. Am recurs la un studiu de caz, ca să demonstrez că există o ieșire. Este vorba de Fundația României de Măine și de Universitatea Spiru Haret, înființate acum 14 ani. Am pornit de la zero, nu am avut nici o moștenire, nu am beneficiat de credite, donații, sponsorizări. Ne-am creat o puternică bază materială, am făcut investiții de peste 2.000 miliarde lei din venituri proprii. Concluzia tradițională că, prin noi înșine, ne putem realiza scopul, s-a confirmat și de această dată.

Mă opresc la aceste câteva cuvinte. Îmi propusese, de fapt, să adresez numai mulțumiri. Și o fac acum. Cele mai calde și sincere mulțumiri le aduc

celor trei analiști care și-au spus gândurile, fiind și primii cititori și cei care au exprimat primele opinii pe care le aud. Și am spus că cea mai mare satisfacție este să te întâlnești cu publicul. Aștept, desigur, păreri publice, acesta este doar începutul. Aștept să văd ce reacții va provoca această carte. Așa cum a constat și domnul Ilie Șerbănescu, din modul cum s-a desfășurat tranziția de până acum nu se desprind concluzii optimiste. Există, însă și excepții, așa cum este cazul Fundației României de Măine și al Universității Spiru Haret. Și cred că nu sunt singurele.

Dar cea mai mare satisfacție a unui autor – economist, sociolog și din orice ramură a științei – este următoarea: cu cât reacțiile sunt mai controversate, cu atât se ajunge la confruntări de idei și aceasta o face știința, cultura, politica mai puțin. Și științele politice sunt științe, dar vorbesc de cei care urmăresc îndeosebi puterea. Eu sper ca, prin punerea la dispoziție a acestei cărți marelui public, să constat nu numai aprecieri, de orice fel – negative, pozitive –, dar și acțiuni. Sociologia este

o știință a acțiunii și, din punctul acesta de vedere, trebuie să fim optimiști. De fapt, și analizele pe care am avut prilejul să le fac și studiile care s-au scris despre alte tranziții au condus până la urmă la concluzii care s-au dovedit a fi optimiste. Și poporul român este, prin firea lui, un popor optimist. Aceste greutăți sunt trecătoare. Generațiile, pe care le pregătim noi astăzi, își vor spune cuvântul. Și, de fapt, aceasta este concluzia.

Țin să adresez mulțumiri Editurii Fundației României de Măine și, personal, doamnei directoare Georgeta Mitran, să adresez mulțumiri tipografiei, domnului director Soare, care e prezent aici, întregului colectiv. Nu în ultimul rând, vă mulțumesc dumneavoastră, care sunteți alături de mine la lansarea acestei cărți.

Sper să avem prilejul să vedem unele rezultate, unele realizări, dar – să nu uităm – obținute prin noi înșine. Am fost deja admiși în NATO, România va intra în curând în Uniunea Europeană, însă, și în aceste condiții, proverbul românesc care spune: *Înainte de a te ajuta alții, ajută-te singur!* este pe deplin valabil.

Vă mulțumesc.

I.D. I.D. I.D. I.D. I.D. I.D. I.D. I.D. I.D. I.D.

Un interesant și util schimb de experiență Întâlnire cu profesori universitari din Marea Britanie

Pe lângă alte însușiri care-i definesc personalitatea, Universitatea *Spiru Haret* este „un model cu valențe sociale pentru instruire superioară prin tehnologii informaționale ultraperformante”, după cum demonstrează un riguros sistem de proiectii, retrospective și prospective, recent elaborat de Departamentul pentru învățământul la distanță din cuprinsul acestei prestigioase instituții de învățământ superior din România. Într-adevăr, imaginile înfățișate prin acest demers stau măturie despre eforturile și reușitele remarcabile, proprii Fundației *România de Măine*, sub egida căreia funcționează universitatea, în sensul modernizării continue a procesului de învățământ și al unei largi deschideri sociale. În acest scop, a fost elaborată o nouă strategie educațională, în acord cu cele mai noi demersuri pe plan mondial, prin care profesorul se definește deopotrivă ca transmisiător de informații, dar și ca factor de modelare a personalității studentului, astfel încât acesta să devină principal arhitect al condiției sale profesionale. Înzestrarea bazei științifico-tehnice a Universității *Spiru Haret* cu sute și sute de computere de ultimă generație, conectate la Internet, determină un dialog multilateral între profesor și student sau între studenții înșiși. Accesul acestora la biblioteca virtuală a universității este în strânsă legătură cu utilizarea unui sistem mobil și eficace de verificare și evaluare, de la distanță, a pregătirii fiecărui student. Astfel conceput, învățământul la distanță de la Universitatea *Spiru Haret* oferă, într-adevăr, o mai largă deschidere socială, iar prin faptul că este complementar și nu ostil rigorilor clasice ale didacticii, pe care le subliniază dintr-o perspectivă de sporită extensie socială, îi conferă calitatea unei sinteze. O sinteză

concludentă, cu valoare de „model pentru instruire superioară prin tehnologii informaționale ultraperformante”.

Ecourile acestui model românesc au ajuns departe și tocmai ele explică recenta vizită la Universitatea *Spiru Haret* a doi profesori universitari din Marea Britanie: **Roy Leitch**, fost prorector al Universității Heriot-Watt din Scoția și Director al Departamentului pentru Învățământ la distanță, conducător al Interactive University din Marea Britanie, împreună cu **William Mitchell**, consilier educațional al Consiliului Britanic din Regatul Unit. Oaspeții s-au arătat interesați de experiența Universității *Spiru Haret* în organizarea și desfășurarea învățământului la distanță și cum instituțiile pe care le reprezintă sunt promotoare ale acestui gen de instruire superioară, vizita lor s-a desfășurat inclusiv din perspectiva încheierii unui parteneriat de colaborare cu această universitate românească.

Oaspeții au fost primiți de prof. univ. dr. **Aurelian Bondrea**, rectorul Universității *Spiru Haret*, președintele Fundației *România de Măine*. În prezența prof. univ. dr. **Ioan Gâf-Deac**, prorector al Universității *Spiru Haret*, a avut loc o discuție de principiu asupra identității celor două universități, istoriei lor și a experienței dobândite în organizarea învățământului la distanță. Oaspeții și gazde – acestea fiind însoțite de alți universitari, specialiști în organizarea și desfășurarea învățământului la distanță – s-au reunit apoi în sala de consiliu a Universității *Spiru Haret*. Aici a avut loc expunerea prof. univ. dr. **Ioan Gâf-Deac**, însoțită de amintitul sistem de proiectii referitoare la strategia, structura, funcționalitatea și perspectivele învățământului la distanță, organizat de Universitatea *Spiru Haret*. A fost o demonstrație magistrală în favoarea

modernizării procesului de învățământ universitar și a sintetizării resurselor sale la un înalt grad de eficiență științifică și socială. Oaspeții au declarat că sunt impresionati de eforturile și realizările obținute în această prestigioasă universitate românească, apoi s-au interesat îndeaproape de anumite însușiri științifice și sociale, specifice învățământului la distanță, și au felicitat gazdele pentru strategia modernă care stă la baza întregii activități din Universitatea *Spiru Haret*.

În a doua parte a reuniunii, a fost rândul prof. **Roy Leitch** să prezinte, tot pe baza unor proiectii, experiența Universității Heriot-Watt din Scoția și a Interactive University din Marea Britanie în domeniul învățământului la distanță. Experiența s-a dovedit a fi cu atât mai interesantă cu cât amintele instituțiilor universitare – unele dintre cele mai mari și cu o bogată istorie din Marea Britanie – au deja multiple raporturi de colaborare, inclusiv sub formă de parteneriat pe tema învățământului la distanță: 45 de parteneri în 25 de țări, îndeosebi din Asia, Africa,

America și Europa occidentală, și mai puțin din Europa răsăriteană, motiv pentru care prof. **Roy Leitch** și-a exprimat convingerea că un astfel de parteneriat cu Universitatea *Spiru Haret* din România ar fi binevenit.

În legătură cu acest aspect, rectorul **Aurelian Bondrea** a formulat un set de întrebări privitoare la relațiile concrete existente între două universități partenere, respectiv între cea din Marea Britanie și, eventual, cea din Asia, Africa sau din altă zonă a lumii; la rolul și răspunderea organizatorică a fiecăreia; la raportul dintre universitatea britanică și studenții care învață, după curriculum-ul propriu acesteia, în universitățile partenere din alte țări; la atribuțiile concrete ale profesorilor din fiecare universitate parteneră. Răspunsurile oaspetelui au adus câteva precizări, îndeosebi în ceea ce privește organizarea și desfășurarea învățământului la distanță, concentrat, mai întâi, pe educația sincronă, dar dezvoltat ulterior prin proceduri de educație asincronă, de complementaritate cu principiile didactice clasice; mobilitatea studenților și a cadrelor didactice care, în condițiile învățământului la distanță,

sporește considerabil și amplifică raportul dintre calitatea procesului de învățământ și timpul liber de care dispune fiecare în acest context; modul de examinare și evaluare a pregătirii studenților și răspunderile concrete ale universităților partenere în acordarea licențelor etc. Oaspeții au declarat, totodată, că asupra multor probleme sociale și organizatorice ale învățământului la distanță încă nu dețin nici ei cheia soluționării lor, motiv pentru care îi interesează cu atât mai mult experiența Universității *Spiru Haret*. „Nimeni nu poate face totul de unul singur – au subliniat ei –, iar în virtutea acestui adevăr, parteneriatul universitar se impune de la sine”.

Și cum un asemenea parteneriat presupune, mai întâi, o deplină cunoaștere reciprocă, a rămas deschisă calea unor întâlniri viitoare, cu ample și fructuoase discuții.

Mihai IORDĂNESCU

Evaluarea studenților în învățământul la distanță

Prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC,
prorector al Universității *Spiru Haret*,
directorul Departamentului pentru Învățământul la Distanță

• Încrederea în autoevaluare

Deplasarea ponderii spre studii individual în învățământul superior nu este o tendință cu grad absolut de nouitate.

Metodica instruirii superioare are în vedere permisivitatea comportamentului celui angrenat în activitățile de studiu.

În cazul învățământului superior la cursurile de zi este recunoscută succesivitatea clasică de natură didactică a transmiterii și recepționării informațiilor, după cum urmează:

- prezența studentului la orele de curs;
- audierea directă a cursului predat expres de cadrul didactic universitar;
- recepționarea scrisă de către student, sub formă de „note de curs”, a conținutului expunerii;
- posibilitatea de dialog – pe scurt – asupra unor eventuale aspecte ce necesită clarificări sau adnotări mai expresive față de subiectele tratate;
- extensia posibilităților de aprofundare a conținutului cursurilor la seminarii sau prin consultații.

Toate elementele etapizate de mai sus pornesc de la premisa că studentul se poate afla în diferite situații dificile de înțelegere și asimilare a informației „livrate” de profesor.

Teza poate fi adevărată, iar în accepțiune clasică este recunoscută ca fiind deficitară de instrumente didactice care să „împingă” capacitatea studentului spre anumite standarde.

Prezentul modern, dominat de sisteme informaționale și informatice de excepțională performanță și extindere, începe însă să erodeze viziunea tradițională, de sprijin direct, față în față și necondiționat, obligatoriu al studentului spre a învăța mai mult sau mai puțin „forțat”.

Mai degrabă o viziune deterministă, de condiționare și intercondiționare între etape devine procedura cu valențe didactice mai acceptate. În condițiile economiei de piață nu mai există impunerea centralizată de a forma periodic și imperativ un număr finit, strict de absolvenți pentru un domeniu sau altul, pentru ca mai apoi, cei ce devin posesori ai diplomei de învățământ superior să fie repartizați obligatoriu într-o întreprindere, într-o localitate, care în nici o situație nu corespunde total intenției celui în cauză.

Sistemul centralizat îi corespundea impunerii pregnantă a preocupării stăruitoare din partea cadrului didactic, pentru ca studentul cu orice preț, să asimileze informațiile de la cursuri.

În fapt, se realiza o anumită perpetuare în învățământul superior a condiției de elev, în care profesorul trebuia să fie implicat profesional, politic și moral, în a

forma viitorul economist sau inginer pentru un anumit mod de viață și un anumit comportament practic în producție.

În aceste condiții, miza esențială era răsfrântă pe evaluare, respectiv examinare drastică. Autoevaluarea sau autoverificarea cunoștințelor rămânea, într-o oarecare măsură, la îndemâna studentului, fiind catalogată ca o formulă subiectivă, pur personală de introspecție.

În mod firesc, acel soliloquiu sau „conversație în autonomie” nu erau luate în considerare în nici o situație oficială de învățare.

Este recunoscut faptul că o astfel de viziune ține în principal de lipsa de încredere, de suspiciune că studentul nu are capacitatea de recunoaștere cât de cât obiectivă a nivelului său real de posesie de informații, sau că nu ar exista posibilitatea metodologică, concretă de estimare a dimensiunii propriului bagaj de cunoștințe asimilate.

Supervizarea evoluției studentului rămâne un factor fundamental, clasic în metodică învățământului superior. „A ști ce știe studentul”, ca o garanție virtuală că la absolvire va fi un posesor de cunoștințe deosebit, la un standard mai înalt decât media comună a populației, este în principiu o aspirație de mare amplitudine în rândul cadrelor didactice, al titularilor de discipline și al conducerei facultăților.

În cadrul unor dezbateri în comunitatea academică internațională s-a subliniat cu mare expresivitate, bazat pe experiența universitară îndelungată, că în prezent asistăm pe plan mondial la instalarea unui nou, mai modern și eficient comportament în raporturile dintre „cei ce transmit învățătura” și „cei ce învață”. A reieșit că, în condiții convenționale, de competiție, prima schimbare trebuie să vină din rândul corpului profesoral care trebuie să inducă „o nouă calitate”.

Absolventul, pe durata studiilor, este competitor cu el însuși, însă adevărata sa confruntare cu realitatea economico-productivă pentru care se pregătește se ivește brusc abia în momentul în care are diploma de licență și este înregistrată autentificarea startului activ în calitate de executant (la nivelul nou, superior la care este calificat).

De aceea, este imperios necesar ca în rândul cadrelor didactice să se manifeste „caracterul profesional impecabil” al prestației universitare.

O prestație didactică de excepție determină în rândul studenților o conexiune reală, de excepție a acestora la problematica studiului, respectiv pune în mișcare valențele proprii de preocupări pentru asimilarea de către studenți a conținutului

cursurilor, dinamizarea participării la dezbateri, seminarii, sesiuni științifice ș.a.

Această situație devine motivațională pentru student în procesul învățării și competitivă pentru cadrul didactic în procesul predării sau asistenței pentru învățare.

Pe plan mondial, în sistemele universitare recunoscute ca valori de referință se petrece însă o accentuare a deplasării „motivațiilor” spre student.

Metodologic, noile motivații sunt induse de noile tehnologii de învățare.

Accesul neîngrădit, practic neînfrânt la informațiile pentru profesie se realizează prin Internet, Intranet, Fastfax-uri, telefonie fixă și mobilă, întâlniri interactive radioficate, transmisii electronice instantanee, prin adrese personalizate și securizate, stocări de date (cursuri, experiențe, studii de caz) în memoria

intenția studentului de a-și asigura propriul său profil profesional final competitiv. El se conștientizează că trebuie în mod particular, personal, sincer și cât se poate de profesional să-și încerce propriile forțe, să fie comensurate prin auto-evaluare.

Se produce astfel o intervenție asupra mentalității. Viitorul absolut devine „mai exprimabil”, mai liber și încrezător în forțele sale, respectiv mai dinamic și flexibil în gândire și acțiune.

Evaluarea prin teste-grile reprezintă o treaptă nouă, mai exigentă, care presupune un fond de verificare mai larg și de detaliu pentru fiecare disciplină de studiu. Concret, evaluarea constituie o „auto-evaluare” mai evoluată și complexă, cu grad ridicat de dificultate în procesul căutării.

După parcurgerea auto-evaluărilor și evaluărilor se înregistrează etapa

Experiența unor universități din străinătate

calculatoarelor, pe unități CD, dischete, casete audio și video etc.

Cursurile deschise prin televiziune în sistem unidirecțional sau interactiv schimbă complet conținutul clasic al instrumentelor de învățare, cu reflexii noi în sistemul de valori pedagogice.

Bibliotecile au deja dimensiuni nebănuite, sunt multicultural și multidisciplinare dotate. Principala problemă și preocupare din partea studentului, în noile condiții devine „capacitatea sa de selectare”, respectiv potențialul său de mișcare în noua lume superinformatizată. El este dator să știe, în primul rând, „ce vrea”, „ce urmărește”.

Căutarea se instalează treptat ca un concept mai bogat în semnificații. Metodele de căutare, de identificare sunt deja supuse rafinamentului principal.

Învățământul la distanță constituie mediul real de aplicare a noilor tendințe moderne în activitățile didactice și pedagogice care se regăsesc deja în practică în zeci și sute de universități din lume.

A ține pasul cu noile orientări și evoluții în domeniu înseamnă competitivitate și standard asigurat de succes.

În forma de învățământ la distanță studentul intră în posesia a trei tipuri de grile: a) pentru auto-evaluare, b) pentru evaluare și c) pentru examinare.

Completarea acestor grile presupune căutarea, respectiv studiul implicat. Moralitatea asigurării completării grilelor de către cel în cauză este legată de

• Proceduri de evaluare-examinare practice pe plan mondial

Pentru cei ce studiază individual (la distanță) se procedează uzual la cel puțin o verificare intermediară, urmată de un examen final.

La marile universități din SUA, de exemplu, în Ghidul de studii (programa analitică) sunt prevăzute verificările și examinările (numeric și în calendar) pentru fiecare curs în parte. Precizarea esențială este cea calendaristică a plasării examenului în timp, însă este înștiințată și durata fiecărui examen, fiind oferite și alte informații și date despre procedurile propriu-zise de verificare-evaluare.

Întotdeauna studentul trebuie să primească anticipat (la începutul anului universitar sau al semestrului) instrucțiuni clare, detaliate despre procedurile de examinare, modul de supervizare, programul și locul desfășurării verificărilor și examinărilor aferente.

Centrul teritorial ID stabilește prealabil programările referitoare la verificări și examene.

În unele situații sunt luate în considerare următoarele aspecte principale:

– examinarea poate fi realizată în secvențe, însă se recomandă ca între două examene să existe un interval de cel puțin o săptămână;

– toate cursurile ce intră sub procedura examinării vor trebui să fie primite de student înainte de examenul propriu-zis. Aceste cursuri pot fi expediate prin poștă (la cererea studentului), sau pot fi ridicate chiar de către student de la sediul Centrului respectiv.

Dacă se realizează evaluarea intermediară cu ajutorul computerului, este posibil ca acest eveniment să se desfășoare înainte de examenul propriu-zis de bază aferent disciplinei în cauză.

Dacă evaluarea este facultativă (cu rol de examinare parțială, ajutătoare pentru examenul final), aceasta va fi însoțită de referate, comunicări, teme ș.a. care vor fi depuse de către student la Centrul ID (facultate) înaintea examinării finale.

La marile universități din Anglia experiența arată că este recomandabil ca studenții să se înscrie în termenele prevăzute ale procedurilor de verificare și examinare, deoarece trimiterea anticipată a lucrărilor la facultate limitează „revenirea” sau eventuala „completare” a textelor respective, însă transmiterea lor după termenul din program atrage nebuarea în considerare a lucrărilor respective;

În cazul examinării deschise, este de asemenea recomandabil ca studenții să nu-și programeze examene mai devreme de o lună de la data înscrierii (admiterii) la facultate.

De regulă, pentru a obține date mai precise, reconfirmate privind verificările și examenele, locul și datele de desfășurare, studenții se preocupă individual de managementul examinării prin contactarea Centrului pentru Învățământul la Distanță la care sunt arondați, pentru a-și notifica dorința de participare la examinare.

Centrul, respectiv facultatea împreună cu titularul de curs își rezervă dreptul de a aproba persoana (supervizorul sau examenatorul) pentru disciplina respectivă.

În cazurile în care distanța geografică a reședinței studentului este considerabilă, Centrul poate aranja examinări în teritoriu, efectuate în prezența propriilor examinatori sau prin abilitări în cadrul unor universități partenere.

Examinările se realizează la sediul Centrului (facultății) într-un interval orar prestabilit.

De exemplu, *University of Missouri* (SUA) prevede un program cu următorul conținut: de luni până vineri, între orele 8,00-17,00. La trecerea la orarul de vară programul se localizează în intervalul 7,30-16,00. Studenții trebuie să se anune (să se înscrie) pentru examinare la momente care să conducă la finalizarea activității cel târziu la orele 17,00, respectiv 16,00. Examenele de seară se pot organiza în prima și a treia zi de joi (a săptămânii) în fiecare lună (exclusiv în zilele de sâmbătoare), dar numai prin înscriere anticipată, marcată și aprobată cel puțin cu o zi înainte.

Anumiți studenți care au motive serioase, ce nu le permit prezența la locurile stabilite pentru examinare, sunt considerați în grupa cazurilor de excepție, însă ei trebuie să justifice, realist și cu mare relevanță, situațiile ivite. În acest caz, la cererea studenților poate fi aprobată (cu costuri suplimentare) examinarea sau supervizarea unei facultăți asociate din zonă sau prin intermediul unui cadru didactic angajat cu normă de bază la facultatea de profil.

De altfel, pentru studenții nerezidenți în aria Centrului pentru Învățământul la Distanță la examinarea în zona sa de reședință (localitate, rază de localități) se pot realiza evaluări – pe baza unor aprobări –, folosind profesorii titulari care se deplasează de la facultatea asociată la locul examinării. În unele situații, se poate apela la grupul de cadre didactice din instituțiile care sunt membre ale unei Asociații pentru Învățământul la Distanță.

La examene, studentul este obligat să prezinte documentele de identificare (ID, BI, Carnet de student ș.a.), valabile la zi.

În timpul examinării nu se acceptă folosirea notelor sau a oricărui material de studiu, cu excepția situațiilor de examinare prin studii de caz.

La începutul anului universitar (semestru) fiecărui student i se înmânează formularele de înscriere la examene aferente disciplinelor din planul de învățământ. Aceste formulare completate sunt expediate de către student, în timp util, la centrul (facultate) prin poștă, e-mail sau fax.

Totodată, dacă un student are acces cu ajutorul computerului la așa-numitul „web browser”, prin folosirea procedurilor electronice de tip *Netscape* sau *Microsoft Explorer*, poate solicita derularea examenilor prin Internet (via *World Wide Web*).

(Continuare în numărul următor)

Didactica televizorului

Prof. univ. dr. Nicolae RADU

1. Televizorul este un suport didactic, așa cum sunt și tabla, cartea etc. În calitatea lui de suport, televizorul nu „produce” de la sine „calitatea didactică”, așa cum nu produc nici tabla, calculatorul, cartea etc. Dar, **fiecare „suport” oferă posibilități de învățare specifice** și, din acest punct de vedere, ierarhizarea lor este justificată (tablă de lut, tablăte cerate, caiete, cărți, mașini de învățare: mecanice, electrice, electronice etc.). Cu fiecare nivel de evoluție al suporturilor se creează noi posibilități de creștere ale eficienței învățării. Dar, **„posibilitățile”, „potențele” pot deveni realități didactice sau nu.** Altfel spus, tehnologizarea școlii nu aduce cu sine automat „spor de eficiență”, căci potențele pot fi folosite la nivele foarte diferite, totul depinde de **calitatea concepției didactice care le animă.** Și mai limpede: se poate învăța foarte eficient și numai cu tabla și creta și prost cu TV sau calculatorul. Dar, din împrejurarea că lucrurile pot sta și așa nu rezultă deloc faptul că un suport superior tehnologic nu permite și o didactică mai evoluată, firește specifică.

2. Problema de mai sus nu este deloc teoretică, așa cum se crede uneori.

a) „Verfixurile”, cunoscute și la noi, la începutul anilor '60, nu au funcționat și nu funcționează nici azi, în lume, deși avantajul lor este potențial enorm. A avea la dispoziție, stocate, răspunsurile date de fiecare elev, la un obiect de învățământ, într-un an de învățământ, acestea ne pot spune foarte mult despre intelectul unui elev. Dacă însă, comparăm rezultatele la mai multe obiecte de învățământ avem chiar „portretul intelectual” al celui elev și, prin extindere, al fiecărui elev. Și, totuși, verfixurile nu au evoluat și nu s-au impus. Se vor impune însă în viitor, în forme tehnologice avansate, deoarece depășesc mult, și în mod esențial, posibilitățile oricărui tip de „docimologie” cunoscut.

b) Mașinile mecanice de învățare, caracterizate prin „fantă și secvență” informaționale în succesiune, reprezentau un început de industrializare a școlii, dar erau prea puțin potrivite cu specificul reacțiilor umane de învățare și au eșuat.

În anii '60, atât de convingși erau toți că industrializarea școlii este inevitabilă încât s-au produs astfel de mașini în număr mare fără nici o grijă pentru „softul didactic” eficient, adică în absența unor programe de lucru adaptate.

A costat mult neînțelegerea faptului că epoca industrială putea prelua și amplifica forțele fizice ale omului, nu și pe cele intelectuale. Un excavator este o extindere a „cupei umane”, a „cășului palmer”, a lăpotei, a sacosei, dar nu a intelectului. Un ciocan pneumatic este o extindere a pumnului, a ciocanului obișnuit, a maului etc., dar nu a intelectului; o mașină este o extindere a activității mușchilor de la picioare, a roților unei căruțe etc., dar nu una a intelectului etc.

Epoca industrială a extins forțele mușchilor și oaselor omului și animalului, nu și pe cele ale intelectului. Transferul uneltelor epocii industriale nu a permis înlocuirea unor funcții ale intelectului și încercările făcute au eșuat.

c) Mașinile electronice, inclusiv televizorul, au permis saltul spre tehnologizarea școlii, iar calea aceasta este abia deschisă, posibilitățile practice fiind nelimitate.

3. Inteligența televizorului ca pe un suport didactic de natură să revoluționeze învățarea școlară și universitară se leagă de electronizarea școlii și acest lucru trebuie atent urmărit.

— Televizorul, ca suport didactic, permite multiplicarea fără limită a unei informații prin distribuția la un număr nelimitat de indivizi; funcția intelectuală de comunicare între atomi umani este preluată și extinsă enorm.

— Permite stocarea informației și reluarea ei totală sau parțială, la nevoie.

— Dă posibilitatea diversificării prezentării acelorași informații, pe diferite căi: prezentarea

aceluiași curs de personalități diferite (aici se va ajunge până la urmă); în cazul literaturii de specialitate acest lucru este evident.

— Prezentarea acelorași informații din unghiul de vedere al unor discipline diferite.

— Valorizarea marilor personalități din diferite domenii (comparațiile riguroase sunt inevitabile, cu timpul și deosebit de formative).

— Afirmarea unor idei noi cu mai multă ușurință prin difuzarea lor rapidă.

— Accesul la „stilurile de gândire” ale diferitelor domenii, ceea ce permite formarea intelectuală, la nivel de expert, de timpuriu, căci aceste „stiluri de gândire” sunt, în prezent, produsul pe cont propriu al unei îndelungate specializări individuale, nu și al unui efort organizat de anticipare.

— Obligație a experților la comparație și concurență pe intervale de timp mici. Va fi o problemă de mare stres și efort chiar pentru ei, deoarece calitatea de expert nu va mai

Opinii în Opinia

bara pe viitor concurența „la vârf”, dimpotrivă, o va promova.

Am putea trage concluzia că TV, în calitatea ei de suport didactic, accelerează procesul de instruire și îl masifică. Preia parțial sarcina formării intelectului specific fiecărui domeniu, prin simplul fapt că oferă modele de gândire a „ansamblurilor informaționale”, a „cazurilor” și a „problemelor tipice”.

În final, acest nou suport permite dezvoltarea gândirii celui ce învață, pornind de la nivelul intelectual pe care l-au atins experții la un moment dat, prin modelarea lui, chiar dacă se va opera cu informații elementare, inclusiv la îndemâna copiilor.

Dintr-un alt punct de vedere, televiziunea este capul de serie al revoluției care se produce în sfera învățării o dată cu introducerea electronicii în școală. Urmează, la rând, celălalt suport: calculatorul ca „mașină de învățare”. Și progresul continuă, în două direcții: cea a complicării suporturilor, a mașinilor de învățare mai ales, și a softurilor didactice, și ele în plină evoluție explozivă

UNIVERSITATEA SPIRU HARET

Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic

Programul

de formare continuă pentru personalul de conducere, îndrumare și control din învățământul preuniversitar
MILENIUM III – SPIRU HARET

Programul se adresează cadrelor didactice interesate de pregătire și perfecționare în domeniul managementului educației și învățământului.

Organizat pe trei module – Management educațional, Comunicare și curriculum, Tehnologii informaționale computerizate. Programul are o durată de 280 de ore (90 de credite transferabile); se desfășoară la sfârșitul de săptămână: **vineri orele 16:00-20:00; sâmbăta și duminica orele 9:00-19:00**, în perioada **ianuarie-aprilie 2005** și se finalizează cu un **CERTIFICAT DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ**, eliberat de **Ministerul Educației și Cercetării – Centrul Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar**, care, atestând competențele dobândite, permite confirmarea pe post sau participarea absolvenților la concursurile pentru ocuparea posturilor de conducere, îndrumare și control din învățământul preuniversitar.

Informații suplimentare se pot obține la tel.: 021 314 00 75/76/77, int. 149; tel./fax 021 312 15 38; e-mail: ushdppd@spiruharet.ro.

Înscrierile la program se fac în sediul Universității Spiru Haret din str. I. Ghica nr. 13, et. 5, camera 511, zilnic între orele 9:00-16:00.

„revoluțiunea se născuse ce e drept sub asprimea regimului feudal și politic din Transilvania și ea ținea, între altele, la desființarea privilegiilor nobiliare. Dar adevărată tendință a revoluțiunii – remarcă el – era lupta supusului în contra cuceritorului, lupta pentru recucerirea libertății naționale” a românilor. „În linia a doua revoluțiunea română – sublinia Densusianu – ca toate revoluțiile făcute de popor avea și un caracter social”. Într-un alt paragraf al lucrării sale, N. Densusianu releva: „La 1784, ideile erau mult mai radicale și mai progresiste. Țărănii român lupta de astă dată pentru două lucruri: pentru libertate și naționalitate, pentru eliberarea din jugul sclaviei feudale, pentru naționalitate, în contra sclaviei politice”.

În acest sens, în Ultimatumul românilor răscolii, conduși de Horea, Cloșca și Crișan, se preciza cu claritate:

„... Solia sus-scrisului conducător a lor numit Horea și a poporului său de rând e aceasta:

1. Ca nobilul comitat și toți posesorii săi să depună jurământ pe cruce, cu toate odraslele lor.

2. Ca nobilimea mai mult să nu fie, ci fiecare unde poate prin o slujbă crăiască, din aceea să trăiască.

3. Ca nobilii posesori să părăsească pentru todeauna moștile nobiliare.

4. Ca și ei să fie plătitori de drept tot așa ca și poporul contribuabil de rând.

5. Ca pământurile nobiliare să se împartă între poporul de rând potrivit poruncii împăratului, ce va urma.

6. Dacă măria ta și onorata nobilă Tablă împreună cu nobilii posesori ar sta pe acestea, fâgăduiesc pace, în semnul căreia cer să se ridice atât pe cetate, cât și pe capetele orașului și pe alte locuri, pe prăjini cât mai lungi, steaguri albe”.

Se știe foarte bine că, în Principatul transilvan, puterea politică și economică era preponderent în mâinile grofior și baronilor unguri venetici, care țineau pe români băștinași într-o grea situație social-politică.

S.O.S. — Limba română în audiovizual

Lect. univ. dr. Valeriu MARINESCU,
prodecan al Facultății de Limba și Literatură Română

Postul de televiziune *România de Măine* – post național, universitar și cultural – își invită, în fiecare săptămână, telespectatorii să își perfecționeze exprimarea, pentru că, așa cum spunea marele poet Mihai Eminescu, „limba română este dovada curții omului.” Nu te poți socoti un om cult dacă faci greșeli din scriere și de rostire. Tot Eminescu afirma că limba și legile ei dezvoltă curbată. Acest post propune cursuri de limba română, ținute de prestigioși profesori de la Universitatea Spiru Haret, difuzate dezbateri pe tema respectării normelor limbii literare, la care sunt invitați specialiști, lingviști și, mai ales, transmite emisiunea intitulată *Vorbii, scrieți românește!*, emisiune care abordează cu precădere probleme de gramatică normativă și de vocabular, în condițiile în care limba folosită astăzi la radio, la televiziune și în presa scrisă este, de cele mai multe ori, „urâtă”, ca să îl cităm pe acad. prof. univ. dr. Eugen Simion, președintele Academiei Române.

Nu o dată, am auzit reporterii, prezentatorii de emisiuni, moderatorii făcând greșeli de exprimare. Nu o dată, citind un ziar sau o revistă, am descoperit greșeli de scriere, de morfologie, de sintaxă, de vocabular, de punctuație. Deoarece considerăm problema folosirii limbii române în mass-media cât se poate de serioasă, am realizat, la Televiziunea *România de Măine*, o serie de emisiuni în

care am dezbătut această problemă. Astăzi, presa, radioul și mai ales televiziunea ocupă primul loc în informarea celor mai largi categorii ale publicului și, tocmai de aceea, nu putem admite ca un redactor, un realizator, un comentator sau un prezentator să facă greșeli de exprimare. Într-o serie de emisiuni *Vorbii, scrieți românește!*, așa cum, probabil, își amintesc telespectatorii noștri fideli, am prezentat asemenea greșeli, fără să intenționăm să stricăm imaginea cuiva, fără

Să vorbim,
să scriem
corect
românește!

să intenționăm să compromitem pe cineva. Doriți noastră era ca, odată semnalate, respectivele greșeli să nu se repete. Din păcate, nu a fost așa. Se greșeste în continuare, și încă foarte mult, în mass-media din România. A greși este omenească, însă a persevera în greșală este rău.

Iată câteva exemple de asemenea greșeli: „Măine se vor înregistra doisprezece grade” (în loc de „douăsprezece grade”); „Politiștii au pus accidental pe seama gheții” (în loc de „gheții”); „principalele priorități politice pentru acest an sunt...” („principalele priorități” reprezintă un pleonasm); „RADET cere să se refacă calculele” (iată aici o cacofonie); „lucrările de construire ale Catedralei Mântuirii Neamului” (în loc de „lucrările de construire a Catedralei Mântuirii Neamului” – vorbim despre construirea catedralei, nu despre lucrările ei); „valoarea câștigului cel mare de la loto” (în loc de „valoarea câștigului celui mare”); Iată și câteva cuvinte deformate: „sălbatec” (în loc de „sălbatic”); „ostateci” (în loc de „ostatici”); „vame” în loc de „vămi” și exemplele pot continua mult și bine.

Greșeli de exprimare – este adevărat – s-au făcut întotdeauna în mass-media. Astăzi, însă, radioul și mai ales televiziunea, prin forța frecvenței și a accesibilității, au devenit, din nefericire, și modele de exprimare. De ce spunem din nefericire? Pentru că, în majoritatea emisiunilor, observăm cu ușurință greșeli de rostire, iar – în cazul televiziunii și al presei scrise – și normele ortografice sunt, de multe ori, încălcate. De asemenea, sunt

Centralizându-se obligațiile iobăgești ale țărănilor din satele aparținând comunei Periceu (jud. Sălaj), pe un singur an, acestea se ridicau la „56.660 de ouă, 659 găini, 1.334 foni de fir torc, în afară de daruri, none și zeciuiești”, plus 4 zile pe săptămână lucrate gratis pe moșia nobilului.

Un alt exemplu edificator pentru situația grea a iobăgimii este cel privitor la cele 22 sate din județul Alba, care, conform aceluiași 53.982 de zile de lucru cu atelele de 2 sau 4 boi și 184.546 zile de lucru cu palma, ceea ce echivală cu 510 ani de robotă cu palma și 148 de ani cu carul. În plus, iobăgii mai erau datori să plătească fiscalul obligațiile bănești, proviziile pentru întreținerea armatei austriece, deseale incarturi militare, apoi a noua parte din produse pentru biserica claselor dominante; cărușia, lucrul la drumuri și cetăți, precum și abuzurile nenumerate ale funcționarilor străini.

Asemenea abuzuri și silnicii, poverile și aspirările săvârșite de nobilii unguri față de iobăgii români ardeleni au fost înfățișate în mod impresionant de către unul din conducătorii revoluției române de la 1784, Crișan, atunci când a fost interogată cu privire la cauzele care au determinat țărănimea română să se ridice la luptă: „Domnii (grofii și baronii unguri) ne-au împovărat cu slujbe tot mai grele; unii au luat de la noi tot grâul și alte bucate și pe lângă aceea dijma de la noi, încât numai apa nu avem să o plătim. Colacii, vedrele de vin, gămile, porcii, cofele cu unt și altele erau pretinse țărănilor de două ori pe an, la Crăciun, și la Paști. Mai departe trebuie să facem pe fiecare săptămână câte 4 zile de lucru; domnii ne sileau să le aducem lemne chiar și la sfânta noastră zi de Crăciun, zicând că ce le pasă lor de sărbătorile noastre. Femeile și copiii erau siliți să facă slujbe la curte: să toarcă, să țese, să îngrijească animalele și altele multe. Când murea vreun iobag cu oarecare stare, văduva era închisă pentru a măturisi averea rămasă,

supărătoare pronunțările regionale și populare, ca și deformările numelor proprii.

Pe de altă parte, emisiunile și rubricile speciale de cultivare lingvistică sunt foarte puține la ora actuală; ba, am spune că, în loc să crească, numărul lor a scăzut. Posturi importante de televiziune, care se luptă cu încrâncenare pentru audiență, nu transmit astfel de emisiuni, deși condiționarea exprimării îngrijite, prin respectarea normelor limbii literare, nu reprezintă o îngrădire a libertății de expresie a vorbitorului. Componenta creatoare a activității verbale nu implică încălcarea normei.

Folosirea limbii române în mass-media a stat și stă în atenția Consiliului Național al Audiovizualului, care monitorizează posturile de radio și de televiziune din țara noastră, după care organizează, împreună cu Academia Română, dezbateri pe această temă. Consiliul Național al Audiovizualului și Academia Română au decis să dezvolte un parteneriat eficient, prin care să ajute și să stimuleze cultivarea limbii române, apărarea sa în fața ofensivei violentei și a semidictismului. Cele două instituții consideră că ridicarea nivelului de cultură în audiovizual depinde de folosirea unei limbii române corecte și expresive, conforme normelor lingvistice în vigoare, ceea ce implică protejarea tinerilor de influența unor false modele, promovate mai ales pe micul ecran. Salutăm cu deosebită căldură recomandarea făcută de Consiliul Național al Audiovizualului tuturor posturilor de radio și de televiziune ca acestea să introducă un test de limba română la concursurile de angajare și să apeleze fiecare la serviciile unui lingvist pentru consilierea crainicilor, a realizatorilor, a redactorilor și a reporterilor. Un astfel de consilier pe probleme de lingvistică ar trebui, fără discuție, să existe în orice redacție, inclusiv în redacțiile ziarelor, ale revistelor și ale tuturor publicațiilor de la noi. În felul acesta, ar dispărea cu siguranță modelul vedetei agramate, iar limba română ar redeveni armonioasă, „dulce și frumoasă.” Este adevărat că norma nu trebuie privită ca imuabilă; în toate limbile, normele se schimbă. O greșală, în timp, poate deveni normă; dar nu orice greșală!

Pentru a vă ajuta să vă îmbunătățiți exprimarea, ne-am propus să vă prezentăm, în finalul fiecărui articol, un exercițiu (rezolvare) o veți găsi în numărul viitor). Dorindu-vă mult succes, vă invităm să alegeți forma corectă / formele corecte: mănuești / mănuași; mărfar / marfar; mănere / mănerești; miraje / mirajuri; medalioane / medalionuri; monede / monezi; morminte / mormânturi; mostră / monștră; moteluri / motele; moto / motto; mozaicuri / mozaice (subst.); mucegai / mucigai; muschetar / mușchetar; muscular / mușchiular; musculos / mușchiulos; mușuroaie / mușuroiri; muzee / muzeci / muzeuri; nailon / nylon; nară / nare; nasture / nastur.

care apoi era luată, iar ea cu copii lăsată pe drumuri să-și câștige pâinea de toate zilele cum va putea și unde va putea.”

Datorită acestor cumplite obligații iobăgești și a altor numeroase abuzuri, țărăni, în multe lor jalbe, arătau că: „pentru muncile proprii nu le mai rămâne timp, că femeile nu se pot îngriji de treburile casei, de copii, de soți, deoarece sunt reținute întreaga săptămână la «curte», unde spală lână și cânepă, îngrijesc de păsări, fac futoare și țesături” etc. etc., încheind jalnica lor plângere cu cutremurătoarea măturie: „nu mai avem timp nici pentru mântuirea sufletelor”.

Starea iobăgilor transilvăneni, ce apărea în ochii contemporanilor în culorile cele mai negre, a fost descrisă de numeroși călători străini. Astfel, un german nota în impresiile sale: „În general, țărănul neșusap sau iobagul transilvan, în ceea ce privește starea lui e cel mai nenorocit țărăn ce se poate afla oriunde pe lume... Un adevărat sclav al domnului său... Trebuie să se istovească, ca o vită... Împovărate și apăsarea acestor suferințe din partea domnilor sunt nesfârșite și excesele săvârșite contra lor de necrezut”. „Ei, stăpâni pământului, stăpâneau și pe iobăgii români din neam în neam, din copii în copii, ca pe o proprietate particulară, într-un mod semipăgân, semibarbar, ținându-i să-i vândă cu neavută și copii, oricui voiau”.

Până și împăratul habsburgic, Iosif al II-lea, după o vizită făcută în Transilvania, este nevoit să infereze purtarea barbară, diabolică a grofior și baronilor unguri față de românii asupriți: „Acești bieți supuși valachi, care incontestabil sunt cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori din Transilvania, sunt, totuși, așa de chinuți și copleșiți de nedreptăți din partea tuturor, fie unguri, fie sași, încât trebuie să recunoaștem că soarta lor este cu totul vrednică de milă și este de mirare că mai există atâția oameni dintre aceștia și că nu au fugit... Iobagul este un sclav al domnului său... el trebuie să servească după plan... unde și cum vrea stăpânul său”.

Iată tot atâtea argumente care demonstrează adevăratul caracter al evenimentelor de la 1784, nevoia de a fi abordate, tratate dintr-o perspectivă mai amplă.

În imagine: Horea – omul dreptății, așa cum ni-l înfățișează o stampă de J. Will, din 1792

Visul lui Horea

Răscoala de la 1784 privită dintr-o altă perspectivă

Dr. Augustin DEAC

Există încă în Istoria Românilor o seamă de momente extrem de importante a căror semnificație istorică așteaptă să fie descifrată, configurată. Astfel, de pildă, memorabilul eveniment de la 1784, în multe lucrări de istorie, chiar academice, în muzeele centrale și locale este prezentat, cu excepția doar a două lucrări, ca o răscoală țărănească pentru curcerea unor revendicări sociale, pentru ameliorarea înrobitorii situații a iobagilor români. În realitate, ea avut atributele unei adevărate *revoluții naționale a românilor*, pentru înlăturarea sistemului social-politic aristocratic din Transilvania, pentru înlăturarea dominației grofior și baronilor unguri asupra românilor. O măturie indubitabilă a acestui adevăr o reprezintă punctele înscrise în Ultimatumul lui Horea, care reflectă și precizează răd acest obiectiv vizând înlăturarea vechilor privilegiilor aristocratice ungurești și reintroducerea administrației românești, de transformare a Transilvaniei și din punct de vedere politic, într-o autentică țară românească. În plus, prin trimiterile de emisari speciali – după cum consemnează unele documente – la frații lui din Țara Românească, a Munteniei și în Țara Moldovei, **Horea visa la refacerea Daciei străbune.**

De fapt, Horea a luptat și s-a jertfit în numele românilor obidiți și subjugai pe principiul lor pământ strămoșesc de către grofimea maghiară. Că Horea a conceput și înfăptuit o „adevărată revoluție românească” rezultă și dintr-o gravură contemporană, în care s-a înscris străgălul lui din momentul în care călăul a început strivirea, martirica strivire cu roata: „Mor pentru națiune!” El este Crăișorul român, *Rex Daciae*.

Luptând pentru răsturnarea stărilor social-politice nedrepte din Marele Principat Românesc al Transilvaniei –

cum îl numise împărăteasa Maria Tereza –, încorporat Imperiului Habsburgic, românii, sub conducerea lui Horea, se dovedesc a fi și în anul 1784, ca de atâtea ori în istoria lor multimilenară, înainte mergătorii conștienți ai luptei pentru obținerea libertății naționale și sociale în Europa, ale căror principii se vor afirma apoi în Programul marii revoluții franceze, desfășurată la numai cinci ani după aceasta. În acest sens, merită să reproducem aprecierile poetului național Octavian Goga, care, răspunzând acelor străini ce minimalizau până la ștergere din cronicile istoriei a contribuției românilor carpatini, care, în anumite împrejurări, au jucat rolul de primă vioră europeană în lupta pentru întronarea principilor de drept profund democratic: „Ciudată deșelțenire de pasiune vindicativă a celor de jos, la 1784, avansând marea Revoluție, care atunci, pe malurile Senei, în mod teoretic, numai își ascutea săgețile. Continentul era, desigur, năpădit de materie inflamabilă în acel timp. Nu se poate tăgădui nici o interdependență sufletească a celor obișnuiți, dar nimeni nu poate spune că declanșarea din munții noștri ar fi avut vreoa afinitate doctrinară cu dogmele liberatoare din Apus.

Totuși, enoriașii popii Crișan în conspirația lor, acolo în biserica de lemn din Mesteacăn, când au pus jurământul la poalele unui Crist bizantin, au accentuat credința și lozincă pe care, peste un deceniu numai, le-au pus în circulație catehismele iacobine. De aceea, într-un examen riguros care ar avea în vedere evoluția de gândire a bătrânei Europe -, în universala primenire inaugurată de veacul al XVIII-lea, țărănul din Albac își are locul bine stabilit, loc de luminat precursor, în a cărei viziune însângărată, poate fără să știe el, s-au proiectat aspecte avansate în viitorul cotropitor al umanității”.

Autorii primei monografii românești de cercetare istorică profundă, în care s-a scris despre evenimentul istoric care a răscolit Europa, Nicolae Densusianu, recunoaște că

În noiembrie 1784, izbucnea marea răscoală țărănească din Transilvania, condusă de Horea, Cloșca și Crișan

Realitatea crudă a acestei groaznice exploatări feudale rezultă din conscripțiile urbariale întreprinse pe tot teritoriul Transilvaniei, începând din toamna anului 1785. „Noi, iobagii grofului Bethlen Gergely (din comuna Crișeni, județul Sălaj) – se menționa într-un astfel de recensământ – slujba de an fără de ruptură facem, așa cum de am face seama la toată săptămâna ar ieși patru zile de slujbă și fără de aceasta dăm: zece ouă, o găină, 5 foni de torc și altele, care slujbă și datorie s-au adus înlăuntru de când suntem sub mâna grofului...”

Iobagii din comuna Mesesenii de Sus (județul Sălaj) de pe feuda văduvei Szentmarjai László, unde rânduiețile iobăgești nu se stabiliseră concret, declarau: „... Iarna, în toată săptămâna, acar (atât) cu boii, acar cu palme, trei zile slujbe, dar vara câte trei-patru și cinci zile o slujesc într-o săptămână, iară atâtea ne mână (obligă); încă cu patru boi pe vremea

Târgul Internațional Gaudeamus - Carte de învățătură, 2004

Lansarea cărții:

Aurelian Bondrea

ROMÂNIA
LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI
STAREA NAȚIUNII 2004

apărută la Editura Fundației România de Măine

Participare largă, interes deosebit

Cea de-a XI-a ediție a **Târgului Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățătură, 2004**, s-a desfășurat între 17-21 noiembrie a.c. în Pavilionul Central Romexpo din București, înregistrând, ca amploare, însemnătate și ecou, sporuri incomparabile cu prima sa ediție din 1994. Standurile de carte au crescut de la 270 mp la 6.000 mp, numărul editurilor participante, românești și străine, a sporit cu 400 la sută, diversificarea aparițiilor editoriale este și ea impresionantă, cu mențiunea că mai vechea preferință pentru cărțile așa-zicând de divertisment și de „inițiere fără prejudecăți” cedează treptat locul lucrărilor de substanță, cu un pronunțat conținut educațional și cu însușirea unor instrumente de lucru în activitatea intelectuală. Vizitatorii acestui

autentic Târg Internațional nu numai că sporesc numeric, an de an, dar ei devin tot mai activi în cercetarea standurilor și, ca veritabili factori de investigație culturală, preferă dialogul cu autorii și editorii, participă la dezbateri, iar lansările cărților de sinteză, de atitudine civică sau care constituie momente de referință în evoluția (revoluția) literaturii beletristice ori a celei de specialitate întrunesc un caracter memorabil, prin amploare și prin surse de reflecție.

Un argument în acest sens îl constituie și lansarea lucrării **România la începutul secolului XXI. Starea națiunii 2004**, aparținând prof. univ. dr. **Aurelian Bondrea**, președintele Fundației România de Măine, rectorul Universității Spiru Haret. Cartea de față,

apărută la Editura Fundației România de Măine, este cea mai recentă dintr-un serial cu aceeași tematică, inaugurat de autor sub titlul **Starea națiunii 1918-1996**, prin care efectuează cercetarea, analitică și sintetică, a evoluției organismului economico-social al României de la înfăptuirea statului național unitar până la zi. În **Cuvântul înainte** al cărții lansate în ziua de 20 noiembrie a.c., în Sala de marmură a Pavilionului Central Romexpo, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea precizează: „Analizând starea economico-socială din ultimii aproape 15 ani, relevând caracterul complex și contradictoriu al proceselor tranziției, volumul de față pune accentul pe evaluarea corectă a potențialului material și uman al țării,

mereu din perspectiva interesului național”.

Lansarea unei cărți sub asemenea auspicii a făcut ca Sala de marmură de la Romexpo să devină neîncăpătoare. Au participat membri ai Academiei Române, profesori universitari, cercetători științifici, ziariști din presa scrisă și televiziune, editori, numeroși vizitatori ai Târgului Gaudeamus.

Deschiderea acestei reuniuni a fost făcută de doamna **Georgeta Mitran**, directoarea Editurii Fundației România de Măine, care a spus, între altele:

„Editura Fundației Românie de Măine lansează astăzi o lucrare de referință, **România la începutul secolului XXI. Starea națiunii 2004**, sub semnătura prof. univ. dr. **Aurelian**

Bondrea, președintele Fundației Românie de Măine, rectorul Universității Spiru Haret. În spiritul tradiției școlii românești de sociologie, așadar al realismului analitic și proiectiei militant-patriotice a viitorului, autorul supune atenției starea reală a națiunii române aflate încă în labirintul tranziției. O virtute specifică a lucrării se regăsește în caracterul constructiv, reflectat inclusiv de faptul că propune valoroase și înaintate modele de organizare și acțiune socială. Unul este chiar modelul de succes, recunoscut pe plan național și internațional, Fundația Românie de Măine. Cel de al doilea este un proiect de actualitate evidentă privind

afirmarea puterii de creație a societății civile într-un sistem democratic. Pe scurt spus, ne aflăm în fața unei valoroase lucrări care, pe baza argumentelor, a analizei științifice obiective, îndeamnă la reflecție, la efort conjugat și acțiuni concrete pentru o Românie prosperă într-o Europă unită.

Au luat cuvântul prof. univ. dr. **Gheorghe Zaman**, membru corespondent al Academiei Române, directorul Institutului de Economie Națională, dr. **Ilie Șerbănescu** și prof. univ. dr. **Florian Tănăsescu**, prodecan al Facultății de Sociologie-Psihologie.

La sfârșitul reuniunii, numeroși participanți au solicitat profesorului univ. dr. Aurelian Bondrea autografe.

Prof.univ.dr. Gh. Zaman

(Continuare din pag. 1)

În opinia autorului, depășirea cât mai rapidă a stării de criză multiplă în care se află România se poate realiza numai prin „unirea forțelor creatoare, constructive ale națiunii în jurul unor obiective strategice, întemeiate pe evaluarea lucidă a realităților naționale, conectate mediului internațional” (p.10).

În contextul coagulării unor asemenea forțe, autorul situează și Fundația Românie de Măine ca model instituțional, izvorât din arealul societății civile, întemeiat pe concepția sociologică a valorilor, pe tradițiile învățământului, științei și culturii românești, cărui a se

asociază proiectul de program al *Alianței pentru Românie de Măine*, ca posibil nucleu reprezentativ de coeziune a societății civile.

Lucrarea subliniază necesitatea ca, la început de secol, tranziția post-socialistă din România să recupereze eficient timpul prețios și pierderile din ultimul deceniu al secolului al XX-lea. De altfel, în pofida multor neajunsuri și situații economico-sociale dificile, legate de decalajele ce despart România de țările dezvoltate, lucrarea analizează și unele tendințe promițătoare pentru performanțele economiei românești, în perioada 2000-2004 și în perspectivă, ținând seama de potențialul disponibil, ca și de avantajele ce le-ar putea oferi

integrarea României în Uniunea Europeană. În acest context, menționăm factori de importanță primordială, cum sunt creșterea competitivității și a productivității, revitalizarea industriei și agriculturii, îmbunătățirea sensibilității aportului educației, cercetării științifice și culturii la dezvoltarea noastră durabilă în contextul european și mondial.

Interesante și fezabile sunt opiniile autorului în ceea ce privește eficiența și modernizarea instituțională, îmbunătățirea climatului de afaceri, diminuarea corupției, funcționalitatea democrației, perfecționarea sistemului politic, autoritatea și competența factorilor de putere.

Un deosebit interes științific și practic îl prezintă partea din lucrare în care sunt analizate competențele și realizările suigeneris ale Fundației Românie de Măine,

un adevărat „trust științific și cultural” al țării, al societății civile, care promovează valorile autentice românești la interfața cu tendințele din știință și cultură pe plan mondial. Caracterul non-profit al Fundației îi conferă valențe autentice de rețea eficientă, de parteneriat și coparticipare cu urmări benefice într-un mare număr de domenii ale activității economico-sociale.

Proiectul de program al *Alianței Naționale pentru Românie de Măine* reprezintă un document-apel pentru eficiență și performanță, pentru afirmarea rolului societății civile, solidaritate și justiție socială și asigurarea unui nivel de trai decent pentru întreaga populație a țării.

În ultima parte a lucrării se prezintă un bogat documentar statistic, precum și rezultatele unor anchete și sondaje de

opinie, oferind cititorilor o informație statistică-economică, deosebit de valoroasă pentru desprinderea nemijlocită a unor concluzii, cât și pentru studii ulterioare.

Doamnelor și domnilor,

Lucrarea se bazează pe un vast material documentar bibliografic din literatura reprezentativă, din țară și străinătate. Este scrisă într-un stil dens, clar și atractiv, beneficiază de un demers științific adecvat fenomenelor și proceselor pe care le analizează, permițând decantarea aspectelor fundamentale, esențiale în plan teoretico-metodologic, pragmatic și rațional.

Din punctul de vedere al problematicii abordate, lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori interesați de domeniile economic, social, științific, cultural și politic, care, sunt

convins, o vor lectura în permanent dialog cu autorul.

Doresc să-l felicit pe dl profesor universitar doctor Aurelian Bondrea pentru această reușită apariție editorială, care se remarcă prin originalitate, obiectivitate științifică, luciditate, realism și capacitate prospectivă de excepție, devotată cauzei României.

Este o plăcere să citești această carte. Eu am primit-o acum câteva zile și am citit-o neîntrerupt pentru că autorul te incită la reflecție, la analize. O incitare către abordarea interdisciplinară prin prisma dezvoltării durabile a României pe trei planuri: economic, social, ambiental. O incitare, de asemenea, către operaționalitate. Îl felicit pe autor și-i doresc să scrie cât mai multe cărți de un asemenea nivel științific.

Dr. Ilie Șerbănescu

(Continuare din pag. 1)

Și, îndeosebi, performanțele economice le știm, pentru că abia după 15 ani reușim să recuperăm locul de unde am pornit, sigur, este un alt gen de PIB, cu altă formație, cu altă destinație, cu altă împărțire, dar nu putem să nu constatăm că este vorba, valoric, de același lucru. Și, în al doilea rând, în domeniul social, ce să spun? Performanțele (între ghilimele) sunt jenante. Prea mulți români o duc foarte prost, prea mulți o duc mai prost decât înainte, ceea ce nu este o performanță și, doi, prea mulți români sunt în situația de a fi frustrați de averile și ostentația unora dintre ei, care n-au obținut ce-au obținut pe baze economice, ci pe baze extra-economice și nu pe baza folosirii, ca să spun așa, a abilităților economice de piață, a oportunităților de piață și a abilităților manageriale, ci pur și simplu din furt, că aceasta este nefericirea zilelor actuale tranziții prin care am trecut, pe care

n-am încheiat-o, chiar dacă am obținut statutul de economie de piață funcțională.

Deosebit de important mi se pare faptul că profesorul Bondrea coboară de la economic și social și desteleneste criza morală pe care o traversează societatea românească și spune foarte frumos că nu vede o dezvoltare dacă nu există niște repere morale, niște crezuri, fără de care nu poți să mergi înainte. Cu amărăciune vreau să spun că m-am regăsit în concluziile profesorului Bondrea cu propriile mele concluzii. De ce spun eu amărăciune? Întrucât am crezut că eu sunt un om prea pesimist și că văd în aprecierile unui profesor, care o face cu finețe și fără partipriuri, altceva, dar mi-am regăsit propriile mele aprecieri cu privire la improvizația pe care a constituit-o tranziția și cu privire la rezultatele pe care profesorul Bondrea le spune foarte frumos: *dezamăgitoare* și le pune în contra partidă cu atestările care existau din acest punct de vedere.

Spre deosebire de mine, profesorul Bondrea este un incorrigibil optimist și, de fapt, domnia sa strânge argumente pentru a prezenta ce ar trebui făcut. Și din punctul acesta de vedere, mă asociez aprecierilor profesorului Zaman care cu asta a și început: că de fapt profesorul Bondrea strânge laolaltă ideile și acțiunile de întreprins. Mă întreb însă: cine le va operaționaliza? Și rămân cu această strângere de inimă, tot ca o reflecție la ceea ce conține cartea profesorului Bondrea: dânsul face o teribilă paralelă între aprecierile cu privire la zilele noastre și aprecierile pe care niște învățați le făceau cu privire la realitățile din România de acum o sută de ani sau de acum optzeci de ani și spune, pe bună dreptate, profesorul Bondrea: domnule, dacă n-am ști că citatul este din Drăghicescu sau din Ralea, ne-am întreba: cine le zice așa de bine despre realitățile actuale? Așa este. Lucrurile seamănă foarte mult. Și atunci mă întreb dacă nu e cumva nevoie nu numai de noi politicieni, să se nască noi politicieni, ca să rezolve lucrurile, ci și de un alt tip de politicieni, dar nu știu dacă suntem genetic apti să scoatem așa

ceva la suprafață și să-i ducem, să-i facem să ne conducă. Mă întreb, de asemenea, față de situația existentă - e o altă reflecție pe care cartea asta mi-o cere - am avut până acum, până în anul 2004, am avut toate resursele și toate activele aproape la dispoziție și n-am reușit nimic. Vom reuși de-aici încolo când toată axa majoră a economiei nu mai e românească? Toată axa majoră a economiei nu mai e românească. Să fie foarte clar: petrolul nu mai e românesc, gazele, energia electrică, oțelul, cimentul, băncile. Și atunci mă întreb: ce capacitate de coagulare vom avea acum dacă n-am avut-o atunci când am avut totul la dispoziție? Și încă o întrebare și asta este chiar apăsătoare: cu ce ne-am ales că am avut totul la dispoziție? Că a fost nevoie să le înstrăinăm ca să oprim jaful, că asta este adevărul de fapt. Jaful de la Petrom, jaful de la Sidex, astea sunt realități. Dar este o tragedie în faptul că este nevoie să înstrăinăm, ca să poată să ne fie mai bine. Și o spun cu foarte mare responsabilitate: cred că străinii vor lăsa să le cadă de la gură mai mult decât au lăsat proprii noștri administratori. Și ne va fi mai bine. Dar

asta e un fel de tragedie. Și închei cu următorul lucru: am impresia că națiunea română, dacă își va păstra identitatea, o va face prin cultură. Iarși apelăm la cultură ca să supraviețuim și cred că din punctul acesta de vedere, cartea aceasta ne aduce și un model, face un studiu de caz: Fundația Românie de Măine,

Universitatea Spiru Haret. Aici cred eu că e un exemplu de dublă reușită: pe de o parte, arată domeniul unde trebuie să ne concentrăm, întrucât cu economia am cam pus-o de mămăligă și, doi, arată și că se poate. Pentru acest exemplu operațional, eu cred că profesorul Bondrea merită felicitări. Mulțumesc.

Târgul Internațional Gaudeamus - Carte de învățătură, 2004

Prof.univ.dr. Florian Tănăsescu

(Continuare din pag. 1)

Autorul lucrării, cum afirmam anterior, este o binecunoscută și apreciată personalitate a lumii academice și științifice românești. Formația intelectuală a domniei sale este de sociolog, un sociolog însă care nu se izolează în turul de fildeş al științei, care nu refuză realitățile, din contră le studiază din dorința mereu vie de a afla starea „țării reale” și de a purcede, împreună cu oamenii de bine și cu inimă română, la identificarea mijloacelor și căilor de redresare economico-socială a României. Fidelitatea față de „nație” și vibrarea permanentă la suferințele ei l-au făcut și îl fac să se plece cu respect în fața operei unor iluștri înaintași care au militat întru ameliorarea vieții țărănilor și a populației nevoiașe în general, avansând soluții, propuneri, proiecte celor ce dețineau

puterea. Este un autentic promotor al filonului național sociologic, în special al spiritualității eminesciene și haretiene, ce a animat generații trecute și deopotrivă al creației - teoretice și aplicative - a prof. Dimitrie Gusti, fondatorul Școlii naționale de sociologie, creație bine cunoscută și apreciată în epocă și mai târziu.

În perspectiva eminesciană, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea are în vedere permanent „țara reală”, iar în cea haretiană sistemul educațional, de unde și numele atribuit uneia din ctitoriile domniei sale: Universitatea Spiru Haret. În relație cu magistrul sociologiei românești - D. Gusti, profesorul A. Bondrea este **singurul care, după 1989, a inițiat și pus în operă programul complex și original al transformării sociologiei în știință a națiunii**, așezată în slujba celor mai înalte idealuri umaniste și naționale și având drept

piloni de rezistență **cunoașterea, știința și reforma socială**.

Cunoașterea are semnificație de cercetare permanentă a realităților naționale, știința de părghie și element propulsor al progresului general al țării, iar reforma socială de manifestare a științei în spațiul realităților naționale, cu obiectivul identificării de soluții și de participare directă la managementul societății.

Cele trei componente ale proiectului gustian își găsește ilustrarea în planul acțiunii sociale, în crearea Fundației *România de Măine*, un ansamblu instituțional întemeiat „pe concepția sociologică a valorilor, pe tradițiile învățământului, științei și culturii românești”. Universității *Spiru Haret*, ca unitate performantă de învățământ academic, concepută să aibă un rol „constructiv... în viața socială” și *Alianța Națională pentru România de Măine*, componentă a societății civile, menită să atragă și să stimuleze „forțele creatoare ale națiunii la o viață socială activă”.

Profesorul Aurelian Bondrea s-a dovedit și este nu numai „tradiționalist” autentic, motivat de valorile gândirii și acțiunii sociale a unor iluștri înaintași, din nefericire ignorate în prezent, ci și un pasionat și activ cercetător al realităților societății românești de astăzi. Creație științifică a domniei sale, fructificată în numeroase și valoroase lucrări de specialitate, este un model de abordare analitică și de interpretare a realităților lumii în care trăim, în relație cu cele trecute, dar și cu proiecțiile viitorului.

În acest orizont creativ se înscrie și lucrarea pe care o prezentăm astăzi - *România la începutul secolului XXI. Starea națiunii - 2004*.

Doamnelor și domnilor, Volumul la care ne referim se integrează în ansamblul creației științifice a profesorului Aurelian Bondrea, dovedind consecvență și fermitate în apărarea și argumentarea propriilor viziuni și poziții, un diapazon larg și original teoretic, cu

aplicații în sfera realităților sociale, economice, politice, educaționale, științifice și culturale, o deschidere interpretativă modernă asupra întregului spectru problematic cu care se confruntă societatea românească în prezent, într-o lume a diversității și schimbării neconținute.

Arhitectura lucrării este expresia elocventă a viziunii științifice a autorului: „evaluarea prezentului în vederea anticipării viitorului - relevă acesta în introducere -, se constituie într-un demers sociologic care urmărește consecvent relația dintre realitate, știință și reforma socială. Practic aceasta înseamnă a contura viitorul unei colectivități date - națiunea română -, pornind de la studierea factorilor economici, sociali, politici, demografici, culturali și de altă natură, ce influențează și condiționează viața oamenilor. Un asemenea demers nu poate fi abstract, speculativ, pur teoretic, ci unul care, înfățișând nedestorsionat starea națiunii, în raport cu trecutul recent, cu viitorul imediat, poate conduce la evidențierea unor soluții practice aplicabile. Condiția esențială a reușitei o reprezintă, însă, unitatea de acțiune a tuturor forțelor sociale și politice devotate intereselor fundamentale ale națiunii”.

Cele 4 părți ale lucrării președintelui Fundației *România de Măine* și rectorului Universității *Spiru Haret* se constituie într-un răspuns adecvat și profund la cele enunțate anterior.

Prima parte, intitulată sugestiv *Prin labirintul tranziției*, ne sugerează că avem de-a face cu o monografie de tip sociologic, realizată în baza studierii realităților românești postdecembriste, cu trimiteri și raportări la alte secvențe istorice apropiate zilelor noastre sau mai îndepărtate de acestea. Este o prezentare originală, cu argumentele științei, a situației „națiunii române”, a societății românești actuale, într-o viziune critică, nuanțată și pertinentă. Asemănător unei lucrări cu caracter monografic, autorul „atacă” practic toate

palierele societății românești sau „țării reale”: *economia* (cu analize consistente asupra involuției industriei și agriculturii), *educația* (cu argumente și date vizând degradarea sistemului educațional, accentuarea fenomenului deșcolarizării și al abandonului școlar etc.), *nivelul existențial al populației* (cu cifre revelatoare care indică scăderea dramatică a calității vieții majorității populației, sărăcirea ei galopantă, în contrast cu îmbogățirea peste noapte), *evoluția demografică* (cu statistici și grafice alarmante în relație cu procesele demografice negative), *sistemul instituțional politic* (și manifestările sale, în termeni caustici, pentru lipsa de orizont și perspectivă a clasei politice în problemele vitale ale societății, interesată prioritar de înăvuișire și de perpetuarea puterii, ignorând aspirațiile și interesele majorităților sociale), *politica externă* (cu aprecieri critice la unele inconsecvențe, basculări nefondate, cedări pripite și o flexibilitate exagerată, care denotă ploconire etc.).

Aspectul de lucrare monografică se completează în relație cu următoarea parte a lucrării, în care profesorul Aurelian Bondrea, după o excelentă deschidere teoretică în viziunea sociologiei științei, relevă virtuțile istoriei și culturii naționale și modul în care acestea trebuie valorificate în prezent.

A doua parte a lucrării este urmarea logică a cunoașterii și interpretării realităților societății românești, a prospecției sociale în perspectiva revenirii națiunii noastre, la începutul noului veac, la o dezvoltare organică, rațională și în conformitate cu aspirațiile majorităților sociale.

Fără să fie o monografie sociologică în înțelesul ei clasic, lucrarea sugerează în construcția primelor sale părți că analiza realităților unei societăți este o întreprindere care solicită știință, metodă, dăruire, perseverență și mult curaj, așa cum a procedat și profesorul D. Gusti și colaboratorii săi în perioada interbelică. Monografismul este o

sursă a cunoașterii, dar nu singura. Apelul la monografism și la oferta sa generoasă pentru cunoașterea realităților naționale este, în fapt, o chemare la rațiune, la renunțarea ignorării științelor socio-umane sau a utilizării lor în scopuri politice. Îndelungata tranziție, cu întregul său cortegiu de distrugeri, suferințe și neîmpliniri, poate fi oprită din înaintarea ei periculoasă prin valorificarea potențialului științific la adevărata lui capacitate și valoare, prin chemarea la acțiune și reformă socială a tuturor factorilor responsabili ai țării, a oamenilor care mai au cuget și simțire curat românești în opera dificilă și complexă, dar necesară de redresare a României și intrare ei într-o „stare de normalitate”.

În această idee generoasă, dar realistă, ultimele două părți ale lucrării, împreună cu primele deja menționate, exprimă concret relația *cunoaștere, știință și reformă socială*, prin expunerea motivării creării Fundației *România de Măine*, Universității *Spiru Haret* și *Alianței Naționale pentru România de Măine* și prin relevarea obiectivelor lor și a mijloacelor prin care se împlinesc.

Doamnelor și domnilor,

Noua lucrare, pe care am avut onoarea s-o prezint, dar, din păcate, într-un climat cvasigeneral de descurajare, nemulțumiri și imobilism cetățenesc, generat de incompetențe, devalorizarea patrimoniului național sau înstrăinarea lui, corupția generalizată, scenariile și strategiile antiromânești încurajate din interior și din afară, este și un semnal de alarmă și un îndemn la acțiune concertată a tuturor forțelor naționale, îndeosebi a societății civile, pentru „redresarea vieții economice și sociale, pentru dezvoltarea democrației și afirmarea constructivă a țării în contextul european și internațional caracteristic secolului al XXI-lea” - după cum se relevă în Proiectul de program al *Alianței Naționale pentru România de Măine*.

Editura Fundației România de Măine la Gaudeamus - 2004

Cartea universitară adusă în atenția opiniei publice

Poètes français dans la modernité

de prof.univ.dr. Paul Miclău

Vlădulescu de la Universitatea București, care a afirmat că, lecturând cartea, ai convingerea că te afli nu în fața unei lucrări de istorie a poeziei moderne franceze, ci în fața unui breviar al gândirii poezilor moderni înocuați. Subliniind calitățile cunoscutului literat, vorbitorul a remarcat faptul că a scris poezie în limba română, dar și în limba franceză, că a abordat subiectul cu experiență văzută din interior, într-o viziune lingvistică și semiotică, perspectivă mai rar întâlnită într-o singură lucrare. Inedit este și faptul că structura liricii poeziei moderne franceze este ilustrată atât prin texte teoretice consacrate, cât și prin interpretări ale autorului.

Cartea exprimă toate ipostazele nu numai cele profesionale, dar și cele intelectuale, temperamentale ale profesorului universitar doctor Paul Miclău, care, prin capacitatea de a sistematiza și esențializa informațiile, construiește, de fapt, o colecție a poemelor celebre, structurând evoluția liricii moderne franceze etapă cu etapă, lectura devenind o adevărată încântare - a remarcat prof. univ. dr. *Valentina Curticeanu* de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității *Spiru Haret*. Realizată într-o limbă franceză

de mare acuratețe, lucrarea s-a bucurat și de o condiție grafică pe măsură, coperta mai ales fiind sugestivă pentru conținutul acesteia.

Am rămas țâran și am scris sonete între cele două războaie mondiale - a mărturisit profesorul *Paul Miclău* cu o sinceritate înduioșătoare. Pentru mine poezii la care m-am referit constituie familia poeziei moderne care a învins timpul ce-i obseda pe romantici; toți sunt contemporani. Această carte este semnificativă pentru contextul actual, când se contestă întreaga poezie modernă, deși postmodernismul include poezia modernă, cotidianul. Am încercat să îmbin rigorile universitare didactice cu o anumită interpretare, urmărind să analizez discursul poetic în intimitatea sa - a spus cu modestie autorul acestei cărți, care se recomandă de la sine.

Adela DEAC

Analiză a discursului poetic în intimitatea sa

Cartea domnului profesor universitar doctor *Paul Miclău*, intitulată *Poètes français dans la modernité/ Poeti francezi în lumina modernității*, Editura Fundației *România de Măine*, 2004, subliniază, dacă mai era necesar, o preocupare permanentă a autorului: aceea de a analiza discursul poetic în intimitatea sa.

Așa cum se subliniază în prefață, scopul volumului este de a prezenta esențialul din poezia modernă din Franța, considerat în mai multe etape.

Mai întâi, poezia lui *Charles Baudelaire* ale cărei ecouri străbat până în modernitate. Poezie a cetății, creația baudelaireană se opune romantismului apăsător, în special, asupra naturii ca decor în care se desfășoară aventura sentimentală a eroului liric. Contribuția esențială a lui *Baudelaire* este teoria „corespondențelor” dintre registrele senzoriale din care s-a inspirat simbolismul.

Altă inovație a lui *Baudelaire* o constituie estetica urâtului și a răului, puncte de plecare ale viziunilor unui *Arthur Rimbaud*, *Lautréamont* sau *Henri Michaux*.

Forma poemelor baudelairene este clasică, mustind de muzicalitate, subliniată mai târziu de *Paul Verlaine*, îndeosebi, în a sa *Artă poetică*: „De la musique avant toute chose... De la musique avant toute chose... De la musique encore et toujours...”

Simbolismul pune în valoare descoperirile picturii impresioniste, acordând prioritate senzațiilor și sugestiei. *Paul Verlaine* este, din această perspectivă, un poet impresionist care cultiva nuanțele, imprecizia, vagul. Simbolismul, fundamentat pe vis, rituri și mit, dezvoltă un nou statut al simbolurilor. El se caracterizează prin subtilitatea receptării simbolizantului care induce un simbolizat, un sens global, de cele mai multe ori, și chiar imprevizibil, prin intermedierea unor figuri poetice ca metafora cultivată până la ermetism de un *Stéphane Mallarmé*.

Din punctul de vedere al muzicalității, noul curent preferă versul impar, a nouă segmentare ritmică a alexandrinului - ritmul ternar - și simbolismul fonetic.

Guillaume Apollinaire revine la poezia cetății, dar fragmentează spațiul/*Zona*, bulversează cronologia, dedublează eul poetic; imaginea devine un șoc prin asocieri imprevizibile de termeni. El este creatorul *Caligramelor*, poeme sub formă de imagini grafice.

O importantă revoluție poetică este realizată de avangarda artistică de la începutul secolului trecut: dadaismul lui *Tristan Tzara* și suprarealismul patronat de *André Breton*.

Suprarealismul se vrea o sinteză între realitate și vis care dă naștere la poeme spontane, izvorâte din dicteuri automate. Imaginea poetică este rezultatul distanței semantice dintre termenii ei. Pe planul expresiei, suprarealismul recurge la serii lungi de figuri poetice, la metafore în lanț, toate împletite în cadrul ironiei și al umorului negru.

Ca ultimă etapă în creația poetică notăm direcția post-modernă, în cadrul căreia poezia recuperează cotidianul, cu obiectele sale „banale” și cu manifestările sale fără pretenții poetice, totul scăldat în ironie și autoironie.

Fiecare capitol este ilustrat, la sfârșit, cu o serie de texte alese din opera fiecărui autor. Scrisă într-o limbă franceză de cea mai aleasă expresie, cartea domnului profesor *Paul Miclău* se adresează în primul rând studenților de la secțiile de limba și literatura franceză, precum și profesorilor de colegii și licee, ca și tuturor iubitorilor de literatură.

Lector univ.dr. Ioan RUSU

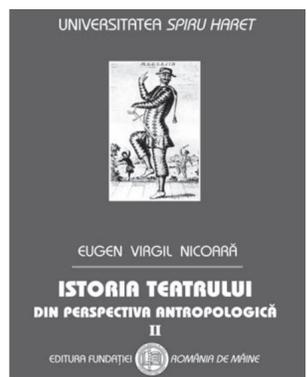
Istoria teatrului din perspectivă antropologică

de conf.univ.dr. Eugen Virgil Nicoară

Cu o participare de excepție la Târgul „Gaudeamus - Carte de învățătură”, Editura Fundației *România de Măine* a procurat iubitorilor cuvântului scris bucurii dintre cele mai rafinate, răsplătindu-i și cu câteva lansări care au atras atenția presei centrale (și nu numai).

Între acestea se numără și lucrarea universitarului *Eugen Virgil Nicoară*, „*Istoria teatrului din perspectivă antropologică*”. Volumul a fost lansat de prof. univ. dr. *Lucia Mureșan*, decanul Facultății de Teatrul a Universității *Spiru Haret*. Înainte de a-i da cuvântul, directoarea Editurii Fundației *România de Măine*, *Georgeta Mitran* a remarcat modul original în care este prezentată istoria acestei milenare arte pornind de la om și întorcându-se, prin teatru, înapoi la om. Faptul este anunțat chiar din titlul capitolelor pe care autorul nu le lasă سعی, ci le însoțește de câte o sintagmă care spune tot despre încălcarea acestora, stabilindu-se astfel și o strânsă legătură între actul de pe scenă și perenitatea trăirii umane. Pornind de la cartea lui *Nietzsche*, „*Voința de putere*”, în care filosoful german adresează cititorului îndemnul „*Fii stăpânul, sculptorul tău însuși*”, prof. univ. dr. *Lucia Mureșan* a arătat că apreciatul om de cultură, *Eugen Virgil Nicoară*, s-a sculptat pe sine într-un fel atipic pentru zilele noastre și nu pregetă a sculpta și profilul spiritual-estetic al studenților săi, cu pasiune și dăruire. Își iubeste profesia și pe învățăceii și este, la rândul său, obiectul admirației și atașamentului lor. E un privilegiu să-l avem în familia mare a Universității *Spiru Haret*”.

În continuare, prof. univ. dr. *Lucia Mureșan* s-a referit la „*Argumentul*” cărții, care înțelege (prezintă) omul ca martor al întregului proces teatral; omul care

imprimă timpului pe care-l străbate o temporară, dar marcată pecete. Aceasta rezultă și din modul în care sunt structurate capitolele și sunt susținute interpretările, maniera simplă în care sunt expuse interpretările, dar de o greutate, de o adâncă și complexă cunoaștere a omului, încât „putem afirma fără să greșim că volumul este o oglindă magică pe care studenții o pot folosi în construirea de sine și de alții”.

La rândul său, prof. univ. dr. *Eugen Virgil Nicoară* și-a motivat demersul prezentând publicului una dintre parabolele ce pot fi așezate la temelia oricărui act cultural: un evreu din Cracovia pleacă la Praga pentru că în vis i se spune că acolo va găsi o comoară. După ce rupe câteva precheci de opinii și după ce trece nenumărate obstacole, ajuns în fața cetății află despre visul responsabilului acesteia, căruia i se arăta, o comoară tocmai la... Cracovia. Întors, după alte suferințe și greutăți (aproape) insurmontabile, evreul găsește la el acasă comoara pe care o căuta. Morala ne învață, desigur, că la capătul a numeroase dificultăți, avem șansa de a descoperi comorile pe care le adăpostim în noi înșine. De aceea, „explorând universul cărților, tânărul poate să acorde mai multă atenție formării de sine, în fond acesta fiind rostul nostru - și al școlii în general - de a-i ajuta pe tineri să se formeze”.

Olga SANDU

Consultație pentru studenți • Consultație pentru studenți

Consultație pentru studenți • Consultație pentru studenți

Educația și științele educației în fața provocărilor lumii contemporane

Prof.univ.dr. Ioan ȘERDEAN

Cunoașterea trăsăturilor caracteristice ale perioadei istorice pe care o străbate societatea umană în zilele noastre este o condiție esențială a punerii de acord a măsurilor și acțiunilor întreprinse în activitatea de învățământ, în toate segmentele ei, cu nevoile reale, de o deosebită amploare și complexitate ale societății, atât a celei actuale, cât și a celei din viitorul mai mult sau mai puțin apropiat sau mai îndepărtat.

Clarificarea a însuși conceptului de modernizare și perfecționare a învățământului în zilele noastre este de neconcepție fără cunoașterea și luarea în considerare a acestor particularități, care au nuanțe cu totul speciale față de etapele anterioare ale evoluției societății. Tocmai pentru a se acorda importanța cuvenită, această acțiune este cunoscută sub denumirea de *reformă*. Din punct de vedere semantic, acest termen semnifică o „transformare (schimbare) a unei stări de lucruri, pentru a obține o ameliorare sau un progres” (cf. DEX). Vom folosi cu predilecție termenii de *transformare*, *schimbare*, *perfecționare*, de *modernizare*, care semnifică mai pregnant ideea punerii de acord a învățământului, în toată complexitatea sa, cu nevoile societății actuale și ale celei viitoare. Avem în vedere că în unele componente ale învățământului schimbările se petrec într-un ritm mult mai rapid decât, spre exemplu, în cele care țin de structura sistemului de învățământ.

Înțelegerea corectă a acestor transformări ce au loc în învățământ este determinată, în primul rând, de înșirarea istorică dintre învățământ și societate, în care aceasta este chemată să corespundă cât mai deplin, mai organic tendințelor, cerințelor de progres social, să le impulsioneze și să le transforme în realități dinamice ale acestui progres.

Cunoașterea corectă a conceptului de *modernizare*, de *perfecționare a învățământului* este și o chestiune de deontologie profesională, mai ales în condițiile înțelegerii lui, uneori limitate, ceea ce poate duce fie la exagerări, fie la măsuri restrictive, unilaterale. De altfel, este un lucru evident că nu poate fi realizată în condiții bune o acțiune dacă nu e cunoscută semnificația ei, esența ei.

Pentru a înțelege bine esența transformărilor necesare în învățământ, direcțiile și strategia acestor acțiuni complexe, de mare anvergură, trebuie cunoscute și evidențiate caracteristicile epocii contemporane, cerințele și direcțiile sale de progres. De fapt, orice epocă nouă în evoluția societății și-a avut specificitatea sa în funcție de care învățământul, ca fenomen social, s-a modelat, s-a modernizat, pentru a corespunde exigențelor epocii respective.

Privită astfel, tema de față, se poate afirma că modernizarea și perfecționarea învățământului nu e un simplu capriciu al organelor de decizie, nu e o acțiune întâmplătoare, ci o condiție fundamentală a progresului, determinată de cerințe obiective.

Epoca actuală în evoluția societății are caracteristici cu totul aparte, deosebite de celelalte perioade de dezvoltare istorică a societății; aceste caracteristici își pun amprenta pe toate componentele de evoluție a societății, sub forma unor cerințe și măsuri adecvate, implicativ asupra învățământului. Tocmai de aceea e necesar să fie conturate particularitățile principale ale epocii actuale, pentru a se putea formula direcțiile, țelurile și măsurile adecvate de realizare a lor.

O primă constatare, mai mult decât evidentă, este *ritmul fără precedent de acumulare a experienței umane*, exprimată într-o cantitate uriașă de informații (de unde și cunoscuta sintagmă de „*explozie informațională*”). Iată un singur argument în sprijinul acestei constatări: după calculele unor experți în materie, suma trans-formărilor care se produc azi în știință la un interval de 2-3 ani s-ar fi acumulat la sfârșitul secolului al 19-lea în 30 de ani, în epoca lui Newton în 300 de ani, în epoca de piatră în 3000 de ani. Metaforic vorbind, „rămânem analfabeți peste noapte” (dacă nu se iau măsuri).

O altă notă caracteristică a epocii actuale o constituie *informatizarea societății*, în condițiile în care toate achizițiile în știință încep să fie utilizate nu doar pentru crearea unor tehnologii noi, ci și pentru aducerea acestora la nivelul de performanță superioare, inclusiv în scopul ridicării standardului de viață al oamenilor.

Iată ce afirmă un cunoscut specialist în domeniu, cu privire la această dominanță a societății moderne: „...școlile și facultățile trebuie să dea tuturor elevilor și studenților o permanentă cultură în domeniul calculatoarelor de care vor avea nevoie, indiferent dacă vor fi arhitecți, artiști, ingineri sau muncitori. De aceea, prioritatea priorităților noi revoluției științifico-tehnice o constituie investiția în educație, dotarea unităților de producție și de învățământ cu calculatoare pentru învățarea limbajului lor și utilizarea lor efectivă. În același timp, spune același autor, este necesară pregătirea întregii populații, „alfabetizarea” în limbajul calculatoarelor, operație egală cu a „citi și a scrie” în era industrială. Noua „alfabetizare” va fi posibilă nu întorcând lumea pe băncile școlilor și universităților, ci introducând instruirea sistematică la locul de muncă, în uzine, în condițiile producției moderne”.

Revenind la ritmul rapid de acumulare a experienței, a informațiilor se impune constatarea decalajului între cantitatea uriașă a acestor acumulări și capacitatea limitată de a fi receptate nu numai în timpul școlarității, ci pe parcursul întregii vieți. Creșterea acestui decalaj e un fenomen obiectiv și constituie o problemă primordială a învățământului pe toate meridianele. În nici un caz, ea nu va putea fi rezolvată pe plan cantitativ, ci numai transferând-o în planul calității, ceea ce în limbaj pedagogic, înseamnă schimbarea accentelor de pe latura *informativă* pe cea *formativă* a învățământului. Problema poate fi rezolvată numai prin conceperea unui învățământ cu prioritate *formativă*. Vom reveni asupra acestui concept.

O altă constatare cu implicații dintre cele mai evidente, care țin de caracterul prospectiv al educației, atrage atenția asupra faptului că

învățământul de azi formează tânăra generație pentru a răspunde cel puțin exigențelor deceniilor care se întind cu mult în prima parte a mileniului trei; căci tinerii care se află acum pe băncile școlilor și în amfiteatre vor fi nevoiți să se integreze în societate, în deceniile viitoare.

Pregătirea tinerilor din această perspectivă are serioase implicații în formularea obiectivelor educaționale, în conținuturile învățării, în metodologia și tehnologia utilizată, în formele de organizare a procesului didactic. Din această perspectivă se poate desprinde o concluzie importantă pentru definirea unei activități educaționale cu adevărat eficiente, care să răspundă nevoilor în perspectivă ale societății; ceea ce presupune că viitorul, relativ îndepărtat, trebuie descifrat și prefigurat în prezent, acum, pentru ca profilul personalității umane specific acelei etape să-i permită fiecărui individ încadrarea socială și profesională viitoare, adaptarea și readaptarea continuă la situațiile noi ce vor apărea, care nu pot fi cunoscute în amănuntul lor de acum.

Cu privire la această realitate obiectivă, într-un foarte cunoscut raport întocmit de o comisie a U.N.E.S.C.O., cu câțiva ani buni în urmă, s-au emis unele evaluări care sunt încă actuale și care, fără îndoială, își vor dovedi valabilitatea și în viitor. Iată unele din aceste aprecieri: „Pentru prima dată în istorie, educația pregătește în mod conștient oameni pentru tipuri de societăți care nu există încă”. Și tot „pentru prima dată, dezvoltarea educației, considerată pe scară planetară, tinde să precède nivelul de dezvoltare economică”. De asemenea, „pentru prima dată în istorie, diferitele societăți încep să respingă un număr mare de produse oferite de educația instituționalizată”.

Este vorba, după cum se vede, de contradicția care se manifestă în zilele noastre între produsele educației și nevoile societății, în perspectiva evoluției sale. Un cunoscut filosof și pedagog al secolului trecut (Gaston Berger) exprima aceeași idee, cu câteva decenii în urmă, în formulări mai largi, dar cu aceeași clarviziune: „*Noi trebuie să pregătim tineretul în vederea rezolvării unor sarcini pe care nu le putem prevedea exact: noi nu putem învăța pe copiii noștri tot ce vor trebui să știe timp de 30-40 de ani de activitate profesională, pentru că nu știm încă în ce va consta această activitate și pentru că o parte importantă din cunoștințele indispensabile pentru această perioadă nici nu sunt descoperite*”.

Un lucru este cert: omul va trebui să învețe totă viața, mai mult decât înaintașii săi, iar obligația școlii constă în a forma omul, mai mult decât a-l instrui. Dacă în trecut, în ani de școală se puteau da tânărilor absolut instrumentele necesare adaptării lui la condiții relativ stabile până ieșea din activitate, astăzi se pune accent pe măsura prelungirii acțiunii educaționale și după anii de școală, indiferent de nivelul la care se asigură pregătirea. De unde și cunoscuta sintagmă „Educația permanentă”, acțiune ce a căpătat sensuri și conținuturi, care necesită soluții de o mare complexitate în înfăptuirea ei.

Cum se poate subînțelege, este vorba de o asemenea pregătire a tinerilor, în cât ei să fie capabili să se adapteze cu ușurință la realitatea socio-profesională extrem de complexă și dinamică în care va trebui să se integreze, învățând mereu, pe parcursul întregii cariere profesionale, indiferent de profilul „meserier”.

O manifestare firească a ritmurilor extreme de rapide de evoluție a științelor o constituie reducerea ciclurilor de inovare, de aplicare a noilor invenții și descoperiri. Dacă pentru aplicarea în practică a unei invenții cum a fost, bunăoară, motorul electric, în secolul al XIX-lea a fost nevoie de 65 de ani, la vremea lor invenții ca radarul, tranzistorul, micro-procesoarele, bateria solară etc. au avut nevoie doar de 2-5 ani de la data concepției până la producerea lor în serie. În lumea computerelor, proiectele noilor modele apar înaintea procesului de producție și a apariției pe piață a celor precedente.

Iată cum „trăsăturile cele mai originale ale lumii moderne” (Gaston Berger) determină în mod imperios *formarea și dezvoltarea capacității de aplicare în practică*, drept componentă esențială a profilului personalității umane, care se formează prin educație.

Societatea contemporană se caracterizează și prin *schimbarea criteriului de evaluare a însuși nivelului de dezvoltare a diferitelor țări*. Astfel, țări precum Japonia, S.U.A., Germania se află în prezent în fruntea ierarhiei mondiale datorită capacității lor de a inova la nivelul tehnicii de vârf. „*Implicațiile umane ale schimbării criteriului dezvoltării sunt dramatice, deoarece pentru a inova la nivelul tehnicii de vârf este nevoie nu de o elită creatoare, ci de o masă creatoare*”.

În aceste condiții, însăși problema cultivării la elevi a capacităților creatoare se pune în termeni cu totul noi, așa cum va se vedea în paginile următoare, la locul potrivit.

O altă trăsătură caracteristică a societății contemporane, care își revendică locul și importanța îndeosebi în ultimii ani, o constituie creșterea gradului de interdependență între toate structurile societății, începând cu relația între persoane, între grupuri de persoane până la relația între națiuni, între state, între grupuri de state. În societatea contemporană sunt de neconcepție izolarea și izolaționismul. Interrelațiile la toate nivelurile, începând cu cele dintre persoane și până la cele din sfera cea mai largă a existenței sunt o necesitate obiectivă, un mod de existență, de supraviețuire. O expresie certă a creșterii gradului de interdependență este și globalizarea, un termen nou, foarte frecvent în exprimarea relațiilor de interdependență atât interne, cât și externe, la nivel atât național, cât și internațional.

Asemenea realități angajează educația, învățământul în cultivarea în rândul tinerilor a unor astfel de capacități, atitudini și comportamente care să faciliteze integrarea, cooperarea și comunicarea. Ceea ce incumbă formularea cu toată atenția a unor obiective de perspectivă, dar mai ales a unor obiective comportamentale clare, asigurarea unor

activități de învățare și conținuturi adecvate, precum și a unei tehnologii didactice activizante care să pună tinerii în situația nu numai de a cunoaște, de a ști cum să se integreze, ci și de a exercita, de a practica tot ce implică asemenea capacități.

Promovând această teză nu înseamnă căuși de puțin a neglija *identitatea fiecărei structuri integratoare*, începând cu personalitatea individului și continuând cu identitatea unui popor, a unei națiuni. Fiecare din aceste structuri au ceva ce le face să fie ele însele, inconfundabile. Tocmai particularitățile fiecărei unități de structură dau farmec, frumusețe, atractivitate și durabilitate întregului. Asupra unor asemenea aspecte se va reveni la locul potrivit, în alte contexte, de asemenea, integratoare.

Revenind la problematica decalajelor, a contradicțiilor despre care s-a amintit, trebuie spus că acestea se pot rezolva numai prin transformări radicale, care sunt constituite în programe complexe ce cuprind toate componentele activității de învățământ, începând cu obiectivele educaționale, cu modele ale activităților de învățare cu conținuturile prin care se asigură înfăptuirea obiectivelor și încheind, firește, cu criteriile și modalitățile de evaluare a performanțelor la sfârșitul fiecărei trepte de școlarizare. Tot acest set complex de măsuri este constituit în programe speciale menite să asigure modernizarea și perfecționarea învățământului la nivelul exigențelor pe care societatea contemporană le pune în față sa.

În zilele noastre învățământul de pe toate meridianele globului este confruntat cu multe probleme asemănătoare, ceea ce face ca măsurile de reformă, de schimbare în bine întreprinse în diverse țări să contureze unele evaluări și măsuri comune; apar tendințe generale menite să asigure pregătirea tineretului pentru a putea răspunde exigențelor desprinse din caracteristicile epocii contemporane. Tendințele, preocupările, modificările ce se preconizează au în vedere nu doar finalitățile structurale, ci și conținutul învățământului, precum și măsuri pentru grăbirea acțiunii de asimilare, prin preluarea minuțioasă, de către școală, a noilor achiziții ale științei și culturii.

„...școlile și facultățile trebuie să dea tuturor elevilor și studenților o permanentă cultură în domeniul calculatoarelor de care vor avea nevoie, indiferent dacă vor fi arhitecți, artiști, ingineri sau muncitori. De aceea, prioritatea priorităților noi revoluției științifico-tehnice o constituie investiția în educație, dotarea unităților de producție și de învățământ cu calculatoare pentru învățarea limbajului lor și utilizarea lor efectivă. În același timp, este necesară pregătirea întregii populații, „alfabetizarea” în limbajul calculatoarelor, operație egală cu a „citi și a scrie” în era industrială. Noua „alfabetizare” va fi posibilă nu întorcând lumea pe băncile școlilor și universităților, ci introducând instruirea sistematică la locul de muncă, în uzine, în condițiile producției moderne.”

Jaques Servan Schreiber

Măsurile care se au în vedere cu privire la perfecționarea tuturor componentelor învățământului urmăresc câteva direcții de acțiune, cum sunt:

- extinderea instrucției și educației la întreaga scară de existență a omului, pe parcursul întregii sale vieți (educația permanentă);
- creșterea numărului de instituții care prelucrează, consenmează și transmit produsele științei și culturii; conceperea acestora astfel încât ele să promoveze în mai mare măsură inițiativa, opțiunea neîngrădită, evitându-se rigiditatea și constrângerea asupra individului;
- introducerea unor sisteme educaționale deschise, cu largi posibilități de opțiune, care să permită trecerea de la un tip de învățământ la altul;
- extinderea învățământului preșcolar în vederea cuprinderii întregii generații de copii;
- conceperea învățământului primar astfel ca să poată asigura prevenirea și lichidarea analfabetismului;
- sistemele de învățământ să asigure pregătirea și doar pentru o singură meserie (profesie), ci și crearea disponibilităților pentru ca tinerii să se poată adapta la diferite profesii, inclusiv la cele care încă nu sunt cunoscute și practicate în timpul școlarității;
- în selecția școlară și profesională accesul să fie condiționat de capacități, aptitudini, cunoștințe, fără a se mai raporta individul la o ierarhie rigidă de cicluri școlare parcurse;
- conceperea și desfășurarea unui proces instructiv-educativ care să-l facă pe tânăr autorul principal al propriului său progres.

Finalități majore ale învățământului în societatea contemporană

Trecerea în revistă a particularităților esențiale ale societății contemporane permite formularea obiectivelor de bază care stau în fața întregului sistem educațional. Înăptuirea acestor obiective constituie o condiție fundamentală a unei reușite depline în integrarea socio-profesională a tinerilor, cu consecințe care se extind pe parcursul întregii vieți.

a) **Educația permanentă, concept și acțiune specifice pedagogiei contemporane**
Educația permanentă, cum s-a putut desprinde din analiza principalelor caracteristici ale societății contemporane, este un proces ce se întinde pe toată durata vieții, proces care nu poate fi limitat în timp, doar la perioada școlarității. Ea răspunde unor nevoi stringente determinate de dinamismul existenței umane în societatea contemporană. „Scopul educației ar trebui să fie nu atât pregătirea tinerilor și adulților pentru o anumite meserie, pe viață, cât optimizarea mobilității profesionale și

permanenta stimulare a dorinței de a învăța, de a se forma”.

Omul de cultură contemporan este *specialistul cult* (nu enciclopedist), *cu resurse polyvalente*, care să fie capabil de a căuța și, mai ales, de a găsi soluții proprii la situațiile noi ce vor apărea.

Altfel spus, tipul de formație, pe care trebuie să-l pregătească școala, presupune ca tânărul să dispună, în primul rând, de *capacitatea generală de a se autoinstrui, de a învăța independent*. Pentru aceasta, e necesar ca el să posede asemenea *tehnică și instrumente ale muncii intelectuale, care să-i permită să gândească și să lucreze independent; să știe să învețe cu mijloace proprii; să fie capabil să se adapteze mereu la condițiile solicitate de dezvoltarea științei și a tehnicii; să-și restructureze cunoștințele în funcție de condițiile concrete în care își va desfășura activitatea*.

Societatea contemporană are nevoie, de asemenea, de personalități cu o mare *mobilitate intelectuală și profesională*. În acest scop, se au în vedere astfel de capacități, care să asigure individului posibilitatea de *adaptare și de readaptare la schimbările rapide și profunde ce survin în societate și prin aceasta, integrarea creatoare în procesul de realizare a progresului social*. Cultivarea unor asemenea capacități apare ca un obiectiv prioritar al învățământului contemporan.

Conceptul de educație permanentă
Multă vreme pedagogia, științele educației în general și-au concentrat atenția, cu prioritate, asupra copilăriei, aceasta fiind considerată ca perioadă de maximă receptivitate. Pregătirea pentru viață a fost considerată formula cea mai viabilă, mai realistă a idealului educației, iar copilăria a fost socotită ca principala, uneori chiar singura perioadă a educației.

În condițiile epocii actuale, educația oferită în școală nu mai este suficient pentru întreaga viață a omului. De aceea, în gândirea pedagogică modernă a apărut teza *educației permanente*. Educația înțeacează de a mai fi concepută ca o simplă pregătire pentru viață, oferită odată pentru totdeauna, devenind o dimensiune, o preocupare pe întreaga durată a vieții.

Astfel, nu mai poate fi făcută această împărțire artificială a vieții: o perioadă a dobândirii unei

oral; capacitatea de exprimare orală; capacitatea de receptare a mesajelor scrise, (citire/lectură) de orientare în textul scris (tipărit) în funcție de marea diversitate de conținuturi și forme de prezentare a acestor mesaje; capacitatea de exprimare în scris etc., etc.

Pe această cale, școala oferă tinerilor deschidere către autoinstruire, cu ajutorul unor tehnici de învățare, le cultivă capacitatea de a le folosi. Iată, deci, una din menirile principale ale școlii: *a-i învăța pe elevi să învețe, a-i învăța să devină*.

b) **Autoeducația**
Educația permanentă cuprinde în conținutul său și *autoeducația*, ca o necesitate și posibilitate ca „educația prin alții” să fie prelungită și completată prin „educația de sine însuși”.

Autoeducația pornește de la faptul că omul poate și trebuie să fie, în ultimă instanță, opera propriei sale voințe. Într-adevăr, de la vârsta adolescenței, el poate să-și ia în propriile sale forțe modelarea, conturarea propriei sale persoane, a propriului său destin. Pe această cale, prin autoeducație se obține autorealizarea ființei umane.

În societatea contemporană acest lucru constituie o necesitate, un mod al existenței umane; autoeducația este determinată de aceeași factori obiectivi care explică necesitatea educației permanente. Secolul al XX-lea a cunoscut o extensiune fără precedent a autoeducației.

Autoeducația este posibilă datorită unor caracteristici ale conștiinței de sine a omului, cum sunt:

– *funcția anticipativă*, proiectivă, care oferă individului posibilitatea de a se autoproiecta în viitor și, deci, de a-și orienta activitatea și preocupările spre obiective dinainte stabilite;

– *funcția normativă* se referă la capacitatea individului de a formula unele judecăți de valoare, de a-și impune anumite conduite în vederea remodelării propriilor comportamente, a adaptării la situațiile noi ce vor apărea;

– *capacitatea omului de a se ogândi, de a se reflecta pe sine însuși*, de a formula opțiuni pentru propria sa devenire, pentru împlinirea dorințelor, a vrierilor sale.

Întrecută educația are un caracter conștient și activ, procesul realizării ei e de neconcepție fără participarea efectivă, a celui educat la acest proces. Angajarea acestuia este, de fapt, o formă de manifestare a însăși autoeducației. Cu cât cel educat se educă prin forțele proprii el preia asupra lui o parte tot mai mare din ceea ce face educatorul, cu atât el se afirmă ca un subiect al educației, ca un participant activ la propria sa formare, educare. În ultimă instanță, *educația trebuie convertită în autoeducație*, care dobândește valențe sporite când va deveni permanentă.

De aceea, sensul educației moderne este tocmai de a înarma tineretul cu metode de lucru, care să-i permită să învețe cu mijloace proprii, să se autoinstruiască.

c) **Cultivarea capacităților creatoare, prioritate a unui învățământ modern**

Progresul social este de neconcepție fără *activitatea creatoare* a celor care realizează valori materiale și spirituale. De aceea, unul din obiectivele majore ale învățământului contemporan, cu cele mai mari șanse de asigurare a progresului societății, îl constituie *cultivarea spiritului creator*, dimensiune esențială a profilului personalității omului societății de astăzi. Creativitatea este considerată ca „forma cea mai înaltă a activității omenești” (Al. Roșca).

Evaluările de mai sus sunt confirmate, printre altele și de faptul că, în ultimele decenii, numărul lucrărilor, al studiilor pe tema creativității în activitatea de învățământ a crescut într-un ritm nemaicunoscut. Explicația poate fi găsită tocmai în faptul că progese-sele realizate în toate ramurile cunoașterii umane au determinat căutarea unor soluții pe măsură în scopul cultivării creativității, atât individuale, cât și a celei de grup. De asemenea, nu este lipsită de interes preocuparea specialiștilor în domeniu pentru delimitarea și definirea corectă a sensului creativității, atât, în general, în condițiile societății contemporane, cât și, în particular, în activitatea școlară.

Până nu demult a existat tendința ca procesul creației să fie asociat, aproape în exclusivitate, cu conceptele de „talent”, de „geniu” sau de „om cu înzestrare nativă” deosebită, chiar ieșită din comun, fiind vorba, cum se vede, de aprecieri sinonime cu dobândirea capacităților creatoare numai pe calea informației ereditare. Asemenea orientări nu s-au putut pune, deoarece actul creației nu trebuie identificat, confundat doar cu zestia nativă; el n-are nimic misterios; este legat, în măsură considerabilă, de muncă, de efort intelectual, de activitatea conștientă a individului, care presupune căutare, deliberare, conșum maxima de energie neuro-psihică.

În activitatea de învățământ, sensul creativității are nuanțe cu totul aparte, cel puțin prin aceea că, din capul locului, nu este vorba neapărat de a forma creatori în înțelesul propriu-zis al termenului, ale căror produse creative să fie originale și să contribuie direct la progresul vieții și activității sociale. Este vorba, mai ales, de formarea unor capacități de cunoaștere, care devin fundamente ale procesului creator real, atunci când tinerii intră în fluxul vieții și activității productive, ca făuritori de bunuri materiale și spirituale. În acest sens, problema care se pune în prezent în învățământ este aceea a folosirii unor metode și tehnici în activitatea cu elevii, care să permită „învățarea creativității” (Nicolae Radu).

În procesul de învățământ nu interesează atât produsul elevilor ca valoare socială intrinsecă, ci – în plan psihologic – suplețea soluției găsite pentru rezolvarea obligațiilor școlare, interesează măsura în care soluțiile găsite în rezolvarea acestor probleme produc elevilor o stare de surpriză, de trăiri afective, care reanimă dorința și curiozitatea de a descoperi și alte căi, alte soluții mai elevate, mai elegante.

Asemenea performanțe școlare sunt posibile numai prin solicitarea factorilor intelectuali,

începând cu spiritul de observație și progresiv, până la formele complexe ale gândirii și ale imaginației creatoare. Astfel de performanțe presupun, cu necesitate, restructurări radicale în metodologia învățării, crearea unei atmosfere propice, care să elibereze elevii de tensiuni, de teamă, de frică de pedeapsă sau admonestare, o atmosferă care să favorizeze comunicarea, consultarea, conlucrarea în activitatea de învățare. Într-o asemenea atmosferă, chiar și tinerii cu tendințe spre pasivitate, neobișnuiți cu efortul intelectual, intră treptat în procesul muncii intelectuale, prind gustul rezolvării problemelor școlare; ei își eliberează, treptat, energiile latente, psihice, prin dorința de autoafirmare. Pe al asemenea traseu, se poate vorbi de o atmosferă creatoare, a clasei sau a grupului social, care poate duce, în cele din urmă, la „crearea omului creator”.

Pentru a înțelege mai bine sensul pe care-l are creativitatea este sugestivă caracterizarea făcută de cunoscutul psiholog român, Al. Roșca persoanelor care se disting printr-o gândire creatoare. „Persoanele caracterizate prin gândire creatoare (...) ajung mai repede la idei și principii noi”, „... ajung să descopere noi relații între obiecte și fenomene, noi metode sau procedee de investigație (...), să realizeze forme artistice noi etc. Creatorii, în sens individual-psihologic, poate fi și gândirea unei persoane care ajunge să „descopere” lucruri deja cunoscute pe o cale independentă. Creatorii este și gândirea unui elev care găsește rezolvarea unei probleme de matematică pe o cale diferită, eventual mai „eleganță” decât cea din manual, sau decât cea care a fost prezentată de profesor în clasă, chiar dacă modul de rezolvare de către elev nu este nou pentru știință”.

În orice domeniu de activitate creativitatea presupune unele însușiri motivaționale și de caracter, cum sunt: sensibilitate ridicată pentru un anumit domeniu, interese dezvoltate, curiozitate deosebită, tenacitate în fața dificultăților, atitudine pozitivă, de încredere în fața unor riscuri rezonabile (încercări, îndrăzneală), dar nu hazard.

Ceea ce trebuie reținut, cu privire la cultivarea creativității în activitatea de învățământ, este faptul că în zilele noastre își face loc tot mai mult concepția că la orice persoană normală, sănătoasă, poate fi cultivată și dezvoltată creativitatea, într-o măsură mai mare sau mai mică.

Iată, în cele ce urmează, câteva cugetări, adevărate aforisme ale unor ilustre personalități ale culturii, prezentate fără comentarii, care argumentează convingător considerațiile de mai sus: „Există în prima copilărie o prospețime a imaginației, o curiozitate neobișnuită, un fel de geniu poetic, pe care savanții sau artiștii ajunși la maturitate nu le pot regăsi decât cu mare greutate. (...) Totul începe cu poezia, dar nimic nu se face fără tehnică. Iată de ce trebuie ca poezia să fie pretutindeni atât de prezentă, încât ucenicia mecanicii să nu secătuiască sursa vie a creației”.

„Creator este oricine în meseria sau ocupația sa, dacă nu se mulțumește să săvârșească în chip mecanic ceea ce a apucat din moși-strămoși, ci caută și el să adauge locului unde șade, lucrării ce făurește ceva din personalitatea sa” (...), „elementul creator nu trebuie să-l căutăm numai în așa-zisele activități superioare. În orice activitate și în orice faptură umană se poate găsi”.

„Gândirea lui Lucian Blaga, „Copilăria este inima tuturor vârstelor”.

„Într-un eseu intitulat „Arta copiilor”, același poet-filosof care a fost Lucian Blaga, cugeta astfel: „Copilul devine – aproape prin fiecare cuvânt rostit – un artist, un poet, cum artistul în clipele sale rare de creație reia de fapt firul întrerupt al copilăriei”.

„Și pentru a fi și mai convingător, mai face un adaos: „Copilul e silit din sarcină de cuvinte, să se exprime la fiecare pas prin metaforă”.

Cum se știe, o figură metaforică e rodul unui efort creator, de gândire. Și când acest efort este al unor copii, care se află la limita vârstei preșcolară și școlară mică, nu trebuie să surprindă răspunsurile lor la întrebări, care nici pe ei nu i-au surprins, dar la care au răspuns creând metafore și alte figuri de stil: „Ceața este un întuneric luminos”, „Șcânteia este un pușoi de flacără”, „Găzele sunt picături cu inimă”, „Râurile curg ca să trăiască”, „Apa îngheață ca să se odihnească”, „Omul are umbră ca să nu fie singur când e singur” ș.a.

Cultivarea spiritului creator la elevii poate avea loc la toate disciplinele de învățământ. În acest sens nu este vorba de metode speciale, utilizate în vederea cultivării spiritului creator, ci mai degrabă, de folosirea celor cunoscute dar încadrate în strategii didactice folosite de o manieră care să antreneze elevii în activitatea de învățare, în însuși actul „descoperirii” noilor achiziții, precum și, mai ales, al aplicării lor creatoare în realitatea practică. De altfel, stabilirea domeniilor de aplicare în practică a cucceririlor procesului învățării prin aport (efort) propriu reprezintă un foarte potrivit mijloc de stimulare a creativității.

Am extins această temă, a creativității, pornind de la premisa că e mult mai productiv ca prin dezvoltarea modului în care se pune problema cultivării creativității la elevi să sugerăm, indirect, chiar soluții prin care se poate înfăptui acest deziderat major al învățământului.

¹ Jacques Servan Schreiber, *Sfidarea mondială*, Editura Humanitas, 1990.

² Edgar Faure (coordonator), *A învăța să fie*, Editura Didactică și Pedagogică, 1974, p. 71, 72.

³ Gaston Berger, *Omul modern și educația sa*, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, p. 32.

⁴ N. Radu, *Orientări noi în învățământul românesc*, în *Învățământul primar*, nr. 1-2, p. 2, I.a.

⁵ Edgar Faure, *op.cit.*, p. 42.

⁶ Al. Roșca, *Condițiile dezvoltării flexibilității și creativității gândirii*. În Al. Roșca (sub red.).

⁷ *Creativitate, modele, programe*, Editura Științifică, București, 1967, p. 11.

⁸ Gaston Berger, *op.cit.*, p. 19.

⁹ I.C. Petrescu, *Școala activă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973, p. 73.

¹⁰ Lucian Blaga, *Elamul însulei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 195.

¹¹ Lucian Blaga, *Ceas*

Ziua Națională a României la tvRM

Din programul zilei de Miercuri, 1 Decembrie:

- la orele 10:30, 13:00, 16:00 – Ciclul „Bărbății Unirii”
- la orele 10:00, 13:30 – Moment folcloric. „Nu uita că ești român”
- la ora 14:10 – Film documentar: Noi vrem să ne unim cu țara
- la ora 18:00 – Film documentar: Lumina Albei Iulii
- la ora 19:20 – Film artistic românesc: „Burebista”
- la ora 22:30 – Semnificația zilei de 1 Decembrie 1918

Programul

Televiziunii România de Mâine (tvRM)

LUNI 29 noiembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle** (r)
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
- 6:30 **Săptămâna internă** (r)
- 7:00 **Bună dimineața!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Drept. Drept penal – parte specială.**
Delicte contra integrității corporale și sănătății persoanei (II).
Prof. univ. dr. Gheorghe Diaconescu
- 11:00 **Marketing și Comerț Exterior. Economie internațională.**
Economie internațională ca știință economică.
Lector univ. drd. Gabriela Ungureanu
- 11:30 **Finanțe și Bănci. Gestunea financiară a întreprinderii.**
Planificarea financiară. Prof. univ. dr. Marin Dumitru
- 12:00 **Limba și Literatura Română. Istoria literaturii române.**
IL. Caragiale – universal comic și tragic.
Asistent univ. drd. Simona Iacob
- 12:30 **Managementul Financiar–Contabil. Istoria economică a României. Istoria economiei și celelalte științe economice.**
Conf. univ. dr. Eugen Ghiorgă
- 13:00 **Limbi și Literaturi Străine. Istorie și civilizație franceză.**
Secolul al XX-lea. Lector univ. dr. Liana Repeteanu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:05 **Calea succesului:** invitată Aneta Stan – interpretă de muzică populară (II) (r)
- 14:30 **Video VIP.** Emisiune de Leonard Hențiu (r)
- 15:00 **Film documentar:** Grecia – ținut al contrastelor și al surprizelor
- 15:30 **Întâlnire cu folclorul:** Ansamblul folcloric „Doina Covurluiului” din Galați.
Emisiune de Theodora Popescu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
- 16:30 **Starea de drept.** Emisiune de Nicolae Mardari
- 17:30 **Ce trebuie să știm despre bolile digestive?**
Emisiune de prof. univ. dr. Alexandru Oproiu
- 18:30 **Actualități**
- 19:10 **Jurnal economic**
- 19:20 **În dialog cu Administrația Publică.**
Emisiune de George Nicolau
- 21:00 **Academia. Economie:** Priorități pe agenda noului guvern; invitat Emil Hurezeanu. Emisiune de Ilie Șerbănescu
- 22:00 **Presă pe diagonală**
- 22:30 **Fără menajamente:** Lumea boxului, în ring sau în afara lui?!
Emisiune de Mugur Popovici
- 23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu
- 00:00 **Film serial:** Grecia – ținut al contrastelor și al surprizelor (r)
- 00:30 **Film documentar:** Titicaca (IV) (r)
- 01:00 **Cursuri** (r)

MARTI 30 noiembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase (r)
- 6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu (r)
- 7:00 **Bună dimineața!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Drept. Drept penal – parte generală. Pedepsele în drept penal.**
Conf. univ. dr. Ioan Griga
- 11:00 **Limbi și Literaturi Străine. Limba engleză – teoria și practica traducerii consecutive. Traducerea orală.**
Traducerea consecutivă. Conf. univ. dr. Anda Teodorescu
- 11:30 **Limbi și Literaturi Străine. Limba latină. Flexiunea verbală. Tema prezentului.** Conf. univ. dr. Liviu Franga
- 12:00 **Managementul Financiar–Contabil.**
Contabilitatea financiară (I). Principii și reguli privind organizarea contabilității financiare (I).
Lector univ. drd. Lucian Dorel Ilincuță
- 12:30 **Limba și Literatura Română. Teoria literaturii.**
Curent literar. Lector univ. dr. Valeriu Marinescu
- 13:00 **RISE. Managementul afacerilor economice.**
Rolul marketingului în luarea deciziei de internaționalizare a afacerii. Conf. univ. dr. Mariana Baicu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:05 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu (r)
- 15:00 **Film documentar:** Ofiterul vama
- 15:30 **Café concert.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
- 16:30 **Amfizion Corina:** invitat: Vasile Menzel - compozitor.
Realizator Corina Chiriac
- 17:30 **Eva. Talk-show cu și despre femei.**
Emisiune de Adelina Grancea și Alexandru Ganci
- 18:30 **Actualități**

- 19:10 **Jurnal economic**
- 19:20 **În dialog cu Administrația Publică.**
Emisiune de George Nicolau
- 21:00 **Academia. Învățământ.** Emisiune de Ilie Ciurescu
- 22:00 **Presă pe diagonală**
- 22:30 **Economie de mâine.** Emisiune de Nicolae Mardari
- 23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu
- 00:00 **Cântecul și casa lui.** Soliști Ioana Cornea, Iulius Cornea, Ileana Matus. Emisiune de Ionela Prodan (r)
- 01:00 **Cursuri** (r)

MIERCURI 1 decembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase (r)
- 6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu (r)
- 7:00 **Bună dimineața!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Moment folcloric:** „Nu uita că ești român”.
Emisiune de Ionela Prodan
- 10:30 **Film documentar:** Din ciclul „Bărbății Unirii” – Al. Ioan Cuza; Vasile Lucaciu
- 11:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase
- 11:30 **Cântec de suflet românesc.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 12:00 **Orașe românești: Alba Iulia**
- 12:30 **Ansamblul „Cicărlia”.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 13:00 **Film documentar:** Din ciclul „Bărbății Unirii” – Ștefan Voievod; Nicolae Iorga
- 13:30 **Moment folcloric:** „Nu uita că ești român”.
Emisiune de Ionela Prodan
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Film documentar:** Noi vrem să ne unim cu țara.
Realizator Daniel Paraschiv
- 15:00 **Film serial:** Marea și idoli săi (III)
- 15:30 **Întâlnire cu folclorul:** soliști Carmen Iordache, Marioara Precup, Ioan Dordoi. Emisiune de Theodora Popescu
- 16:00 **Film documentar:** Din ciclul „Bărbății Unirii” – Avram Iancu, Nicolae Titulescu
- 16:30 **Un cântec pentru inima ta:** cu Mădălina Manole, Los Platanos, Monica Anghel. Emisiune de Dumitru Cucu
- 17:00 **Calendarul luni decembrie.** Emisiune de Ion Dodu Bălan
- 18:00 **Film documentar:** Lumina Albei Iulii
- 18:30 **Actualități**
- 19:10 **Jurnal economic**
- 19:20 **Film artistic românesc:** „Burebista”
- 22:00 **Presă pe diagonală**
- 22:30 **Semnificația zilei de 1 Decembrie 1918 –**
Emisiune de George Nicolau
- 23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu
- 00:00 **Film documentar:** Lumina Albei Iulii (r)
- 00:30 **Film serial:** Marea și idoli săi (III) (r)
- 01:00 **Film artistic românesc:** „Burebista” (r)

JOI 2 decembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase (r)
- 6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu (r)
- 7:00 **Bună dimineața!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Drept. Psihologie judiciară.** Conf. univ. dr. Tudorel Butoi
- 11:00 **Marketing și Comerț Exterior. Economie internațională.**
Tipologia economiilor naționale.
Lector univ. drd. Gabriela Ungureanu
- 11:30 **Limbi și Literaturi Străine. Limba latină.**
Flexiunea verbală. Tema prezentului.
Conf. univ. dr. Liviu Franga
- 12:00 **Limba și Literatura Română. Istoria literaturii române.**
Ioan Slavici – viața și opera. Asistent univ. drd. Simona Iacob
- 12:30 **Management Financiar–Contabil. Istoria economică a României. Instituționalizarea economiei de piață în România (I).** Conf. univ. dr. Eugen Ghiorgă
- 13:00 **Drept. Dreptul civil – drepturi reale.**
Patrimoniul și drepturile patrimoniale.
Conf. univ. dr. Mariana Rudăreanu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:05 **Ani de liceu:** Liceul teoretic „Nicolae Iorga” din București.
Emisiune de Mugur Popovici și Alina Motoc (r)
- 15:00 **Film documentar:** Nigeria (IV)
- 15:30 **Un cântec pentru inima ta.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase

- 16:30 **Amfizion Corina:** invitat: Mircea Penescu – Președintele Fundației „Medicina și Muzica”.
Emisiune de Corina Chiriac
- 17:30 **Lumea de mâine:** Starea științei. Emisiune de Cristian Român
- 18:30 **Actualități**
- 19:10 **Jurnal economic**
- 19:20 **În dialog cu Administrația.** Emisiune de George Nicolau
- 21:00 **Academia. Starea culturii:** Condiția instituțiilor culturale.
Invitați conf. univ. dr. Mihai Milca și asistent univ. dr. Dărie Cristea. Emisiune de Nicolae Dan Fruntelată
- 22:00 **Presă pe diagonală**
- 22:30 **Ani de liceu:** Liceul teoretic „Constantin Brâncoveanu”.
Emisiune de Mugur Popovici și Alina Motoc
- 23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu
- 00:00 **Un cântec pentru inima ta.**
Emisiune de Dumitru Cucu (r)
- 00:30 **Film documentar:** Nigeria (IV) (r)
- 01:00 **Cursuri** (r)

VINERI 3 decembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle.**
Traducere și dublaj: Mihaela Anastase (r)
- 6:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu (r)
- 7:00 **Bună dimineața!** (informații utile, revista presei, interviuri, muzică)
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Drept. Drept penal – parte generală.**
Individualizarea pedepselor. Conf. univ. dr. Ioan Griga
- 11:00 **Limbi și Literaturi Străine. Limba engleză – teoria și practica traducerii consecutive. Particularități; reguli ale traducerii consecutive.**
Conf. univ. dr. Anda Teodorescu
- 11:30 **Limbi și Literaturi Străine. Limba latină. Flexiunea verbală. Tema prezentului (III).** Conf. univ. dr. Liviu Franga
- 12:00 **Management Financiar–Contabil.**
Contabilitatea financiară (I). Principii și reguli privind organizarea contabilității financiare (III).
Lector univ. drd. Lucian Dorel Ilincuță
- 13:00 **RISE. Managementul afacerilor economice.**
Planul de afaceri. Conf. univ. dr. Mariana Baicu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:05 **Film documentar:** Bretagne
- 15:00 **Film serial:** Ferestre spre Europa (V)
- 15:30 **Café concert.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 16:00 Preluare **Deutsche Welle**
- 16:30 **Casele de cultură între formă și reformă.**
Emisiune de Dumitru Cucu
- 17:30 **Călător prin România:** Remember – Casa memorială Ion Minulescu; Ochi și culoare – Interviu cu Ion Filip; Despre credințe populare – Sfântul Andrei.
Emisiune de Ciprian Vasilescu
- 18:00 **Film documentar:** Jocuri de artificii
- 18:30 **Actualități**
- 19:10 **Jurnal economic**
- 19:20 **Forum IT:** Piața IT. Emisiune de Cătălin Grosu
- 20:20 **Film documentar:** Titicaca (V)
- 21:00 **Academia. Știință:** „O problemă de educație”.
Emisiune de Cătălin Grosu
- 22:00 **Presă pe diagonală**
- 22:30 **Gazonul fierbinte:** Controverse la echipa națională de fotbal. Emisiune de Mugur Popovici
- 23:30 **24 de ore.** Retrospectivă politică.
Emisiune de George Marinescu
- 00:00 **Întâlnire cu folclorul:** Lucica Boboc, Ioan Dordoi.
Emisiune de Theodora Popescu
- 00:30 **Film serial:** Ferestre spre Europa (V) (r)
- 01:00 **Cursuri** (r)

SÂMBĂȚĂ 4 decembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle** (r)
- 6:30 **Săptămâna internă** (r)
- 7:00 **Presă pe diagonală** (r)
- 7:30 **Knock out.** Emisiune de Alexandru Ganci
- 8:00 **Diagnostic de urgență.** Emisiune de Florin Tudose (r).
- 9:00 **Planeta copiilor.** Emisiune de Ștefan Iordache (r).
- 10:00 **Sunteți un om sănătos?** Emisiune de Constantin Dumitrache
- 11:00 **Viitorul în prezent:** „La frontiera științei”.
Emisiune de Cătălin Grosu
- 12:00 **Agricultura și alimentația:** Problemele gestiunii fondurilor în agricultură. Emisiune de Constantin Pintilie
- 13:00 **Miorita – antologie de cultură tradițională.**
Emisiune de Ioan Filip
- 13:30 **Profil spiritual:** Portret Silvia Marcovici.
Emisiune de Valeriu Răpeanu
- 14:30 **Întâlnire cu folclorul:** Elena Roizen, Elena Mândrescu, Floarea Tanănescu
- 15:00 **Cafeneaua literară și artistică:** Corneliu Leu, Nicolae Dragoș, Vasile Oltean, Ion Iu despre Anton Pann.
Emisiune de Vlad Leu
- 15:40 **Varietăți muzicale.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 16:00 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu
- 17:00 **Priză directă.** Emisiune de actualitate culturală.
Realizator Marina Roman Boiangiu
- 18:00 **Prietenii lui Marcel Dragomir.**
Emisiune de Marcel Dragomir
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Film artistic românesc:** „Actorul și sălbaticii”
- 21:00 **Film serial:** Arsene Lupin (ep. VIII)
- 22:00 **Provocarea.** Emisiune de Leonard Hențiu
- 23:00 **Calea succesului:** Invitați: Alexandru Cetățeanu – scriitor și George Filip - poet. Emisiune de Violeta Screciu
- 23:30 **Săptămâna internă**
- 00:00 **Film artistic românesc:** „Actorul și sălbaticii” (r)
- 02:00 **Film serial:** Arsene Lupin (ep. VIII) (r)
- 03:00 **Reluări de emisiuni**

DUMINICĂ 5 decembrie 2004

- 6:00 Preluare **Deutsche Welle** (r)
- 6:30 **Săptămâna internă** (r)
- 7:00 **Vorbiri, scrieri românești.**
Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
- 7:30 **Film documentar:** Jocuri de artificii (r)
- 8:00 **Eumenica.** Emisiune de Sorin Bejan
- 9:00 **Poezia muzicii clasice.** Emisiune de Dumitru Cucu și Dumitru Nicolae
- 9:30 **Muzică populară.** Emisiune de Ionela Prodan
- 10:00 **Planeta copiilor.** Emisiune concurs între elevii clasei a IV-a A ai școlii generale nr.194 „Marin Sorescu” și elevii clasei a IV-a B ai școlii generale nr.98 „Avram Iancu” București. Realizatori Ștefan Iordache și Mihaela Matei
- 11:00 **Să stăm de vorbă:** cu Pepe, Româncuțze, Adriana Balint.
Emisiune de Mugur Popovici și Bianca Văcariu
- 12:00 **Ora melomanului.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 13:00 **Amfizion Corina.** Invitată: Catrinel Paraschivescu – actriță. Emisiune de Corina Chiriac
- 14:00 **Secretele succesului** cu Oana Sărbu
- 17:00 **Arta documentarului:** Festivalul Festivalurilor Filmului Documentar – Viena (III). Realizator Daniel Paraschiv
- 18:00 **Video VIP.** Emisiune de Leonard Hențiu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Sportul în lume.** Emisiune de Mugur Popovici
- 19:30 **Film documentar:** Portret simfonic, China în noul mileniu
- 20:00 **Îți mai aduci aminte doamnă?** Emisiune de Ionela Prodan
- 21:00 **Film artistic:** „Fata fără zestre” (Mosfilm)
- 23:30 **Săptămâna externă**
- 00:00 **Film artistic:** „Fata fără zestre” (Mosfilm) (r)
- 02:00 **Reluări de emisiuni**

Opinia națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 Septembrie 1997.

1 Decembrie Ziua Națională a României 86 de ani de la Marea Unire

1 Decembrie 1918 este o zi de însemnătate covârșitoare în istoria noastră și, datorită acestui fapt, se cinstește de întregul popor român, este sărbătoarea națională a României.

1 Decembrie 1918 reprezintă momentul când s-a realizat ceea ce secole de-a rândul fusese doar speranță – unirea românilor sub același steag, făurirea statului național unitar român.

În acest sens, marele nostru istoric Nicolae Iorga sublinia: „A sosit un ceas pe care-l așteptăm de veacuri, pentru care am trăit întreaga viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit”, iar Ion Ghica scria că „Istoria românilor ne arată că unirea a fost totdeauna țelul cel mai dorit al lor: Ori de câte ori viitorul a surâs României, fiii ei nu au lipsit de a aspira către unire”.

Marea lecție a Unirii din 1918 și a tuturor înfăptuirilor ulterioare, din toate sferile de activitate, constă în înțelegerea profundă și apărarea constantă a interesului național, realist și organic corelat fiecărui demers constructiv – economic, politic, juridic, cultural –, în afirmarea patriotismului, a solidarității cu alte națiuni.

Ziua de 1 Decembrie 1918 este înscrisă în conștiința românească drept o dată istorică memorabilă cu valoare de simbol – simbolul jertfei generatoare de biruință. A fost forțat atunci cursul istoriei și s-a realizat ceea ce secole de-a rândul fusese doar o speranță – Unirea românilor cu românii într-un singur stat.

Făurirea statului național unitar român a fost cauza sfântă a întregului popor; ea a cuprins întreg spațiul de formare a națiunii române și a avut o largă și solidă temelie socială, un puternic caracter democratic.

La baza împlinirii Marii Uniri din 1918 au stat mai mulți factori, esențiali fiind unitatea teritoriului locuit de români și unitatea limbii, „haina sufletului”, aceeași din Maramureș până la Dunăre și din Banat până la țărmlul Mării Negre.

.....
Ultima etapă a procesului de constituire a României Mari a avut loc în contextul fazei finale a primului război mondial și a marilor frământări sociale și naționale desfășurate în acea vreme în Europa Centrală și de Răsărit.

În anul 1916, România a intrat în război alături de Franța, Anglia, Italia și Rusia pentru eliberarea românilor din Austro-Ungaria.

Deși, în mare măsură, izolată de aliații ei, România a rezistat eroic superiorității militare a Puterilor Centrale (Germania și Austro-Ungaria). Marile bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz (1917) de apărare a Moldovei reprezintă în istoria poporului român pagini de nepieritoare glorie.

În cursul anului 1918, s-a desăvârșit procesul de unificare politică a României, având la bază principiul dreptului popoarelor la autodeterminare și constituire a lor în state naționale.

..... La 4 iunie 1920 a fost încheiat și tratatul cu Ungaria, ceremonia semnării având loc la Trianon. A fost trasată noua hartă a Ungariei, recunoscându-se astfel unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și a Maramureșului cu România, trecerea Slovaciei și a Ucrainei Subcarpatice în componența noii Cehoslovacii, în timp ce Iugoslavia, Primea Slovenia, Croația și partea vestică a Banatului. De remarcat meritele lui Vaida Voevod în perioada premergătoare tratatului, aceste eforturi dezechetând planurile Ungariei, mai ales, în privința clauzelor teritoriale. Sesizând importanța istorică a zilei de 4 iunie 1920, marele nostru diplomat Nicolae Titulescu, remarcă: „Tratatul de la Trianon apare tuturor românilor și îndeosebi celor din Ardeal ca o consfințire a unei ordini de drept mult mai redusă decât aceea pe care veacuri de conviețuire și suferințe comune au săpat-o în conștiința istorică”.

Sistemul conceput la Paris a fost completat cu deciziile luate la Londra (29 aprilie – 5 mai 1921), unde a fost fixată datoria Germaniei drept despăgubiri de război la 132 miliarde mărci aur. Cu toate că putem găsi numeroase imperfecțiuni și putem aduce critici asupra

Exemplul luminos al ilustrațiilor înaintași ai luptei și dăruirii pentru cauza și destinul istoric al României, modelul lor moral-politic trebuie să fie o călăuză vie pentru generațiile de azi și de mâine. Peste decenii sunt sugestive atitudinea mereu constructivă și crezul mărturisit fără ezitare de Nicolae Titulescu. După cum se știe, diplomatul de prestigiu internațional, membru marcant al unui partid politic, declara convingător și programatic: „Partidul meu se numește România”. Acest enunț semnificativ ne învață mereu că interesul național reprezintă temelia unității.

Sub egida faptelor istorice de unitate națională, inspirata sintagmă – formulată de Dumitru Drăghicescu – „unirea românilor cu românii” este, astăzi, de o arzătoare actualitate.

În acest sens și în acest spirit, să învățăm de la înaintași, să ne angajăm și să acționăm pentru a cunoaște cât mai bine trecutul, a evalua realist prezentul și a contribui hotărât la construirea viitorului, asigurând țării o dezvoltare durabilă.

Prof. univ. dr. Aurelian BONDREA

Din Cuvântul de deschidere rostit la Sesiunea Științifică Omagială (Noiembrie 2003)

La 27 martie 1918, la Chișinău, Sfatul Țării a adoptat – „în puterea dreptului istoric și dreptului de neam” – hotărârea de unire a Basarabiei cu „mama sa România” „de-a pururi, și pentru totdeauna”.

La 18 octombrie, în incinta Parlamentului maghiar, dr. Al. Vaida-Voevod rostea Declarația de independență a națiunii române din Ungaria și Ardeal, pas hotărâtor către înfăptuirea Marii Uniri. În Declarație se arată: „Pe temelii dreptului firec, că fiecare națiune dispune și hotărăște singură și liberă de soarta ei ... națiunea română din Ungaria și Ardeal dorește acum să facă uz de acest drept și reclamă ... dreptul ca, liberă de orice înrăurire străină, să hotărăască singură plasarea ei printre națiunile libere, precum și stabilirea legăturii de coordonare a ei cu celelalte națiuni libere”.

La 27 octombrie 1918, Adunarea Constituantă a Bucovinei a hotărât „unirea întregii Bucovine cu celelalte provincii românești într-un stat național independent și va proceda în acest scop în deplină solidaritate cu românii din Transilvania și Ungaria”.

La 20 noiembrie 1918, în palatul mitropolitan din Cernăuți, Congresul general al Bucovinei a ratificat hotărârea Adunării Constituante din 27 octombrie 1918 și a hotărât în unanimitate „Unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei ... cu Regatul României”.

La 1 Decembrie 1918, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a românilor a proclamat Unirea românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească cu România „pentru toate veacurile”.

Acad. prof. univ. dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU

Din comunicarea la Sesiunea Științifică Omagială

modului în care s-a desfășurat Conferința, un lucru trebuie subliniat cu tărie: la Paris a triumfat principiul naționalităților, iar Marea Unire a fost consacrată în plan internațional.

În fine, Protocolul de la Paris din 1920, reglementa și în plan juridic internațional statutul Basarabiei. După actul plebiscitar de la Chișinău, din 27 martie 1918, problema Moldovei dintre Prut și Nistru a fost ridicată și la Paris de diplomații români. Justețea revendicărilor a fost recunoscută chiar de reprezentantul Franței, Tardieu, care încă la 1 iulie 1919 exprima punctul de vedere al Comisiei pentru probleme teritoriale.

„Comitetul, după ce a luat în considerare aspirațiile generale ale populației din Basarabia și caracterul moldovenesc al acestei regiuni, din punct de vedere geografic și etnic, ca și argumentele istorice și economice, se pronunță în favoarea alăturării Basarabiei la România”.

Prof. univ. dr. Gheorghe ONIȘORU

Din comunicarea la Sesiunea Științifică Omagială

Vasile GOLDIȘ:

Unirea tuturor românilor va fi integrală și pentru eternitate

Din discursul rostit la 1 decembrie 1918

...
Veacuri de-a rândul poporul românesc, adevăratul și legitimul proprietar al pământului ce fusese odată Dacia romană, a fost străin și sclav pe pământul său strămoșesc. Iar când după suferinți de secol din depărtatul Apus, de la dulcea soră latină, care pășește în fruntea giurilor spre lumina desăvârșită, a sosit și în munții noștri duhul libertății, egalității și frățietății, când credeam să înviem în libertate prin întocmirile create de lumea nouă, vechii noștri opresori s-au înfrățit cu împăratul, pe care ei îl detronaseră, cu împăratul pentru care noi vărsasem sângele nostru cu credință, și aceste două puteri ne-au robit din nou. Umbra îndurerată a regelui munților, a scumpului nostru Iancu, rămâne pentru vecie clasică dovadă a legendarei ingrătitudini habsburgice. Împotriva voinței noastre au unit Ardealul nostru cu țara ungurească și printr-un constituționalism fals și mincinos ne-au luat libertatea culturai, ne-au desființat politiceste, bisericile noastre le-au aservit tendinții lor de opresiune și ne-au făcut imposibil progresul economic, prin care am fi putut să ne apărăm împotriva năvălirii hoardelor străine pe pământul părinților noștri.

...
După cum însă cea dintâi reunire de o clipă a elementului românesc la marginile de la răsărit ale lumii civilizate s-a

făcut prin sabia lui Mihai, în numele unui principiu superior celui ce năvălise asupra Europei și care acum în zilele acestea spre ușurarea tuturor inimilor cari bat pentru lumină și libertate sucombă cu desăvârșire, tot așa această nouă unire de acum a tuturor românilor, care de data asta va fi integrală și pentru eternitate, se face prin strălucita învingere a armelor purtate pentru civilizațiune, în numele concepției de viață superioară a lumii ce se prăbușește. Este principiul libertății adevărate a tuturor neamurilor și cel al egalității condițiilor de viață pentru fiecare individ al oricărei națiuni și este principiul întovărășirii tuturor națiunilor libere într-o comuniune internațională spre a împiedica nedreptatea și a scuti pe cei mari și mici deopotrivă.

Unirea tuturor românilor într-un singur stat numai atunci va fi statornică și garantată prin istoria mai departe a lumii dacă va răspunde tuturor îndatoririlor impuse prin noua concepție a civilizațiunii. Ea ne va inspira datoria să nu pedepsim progenerura pentru păcatele părinților și, ca urmare, va trebui să asigurăm tuturor neamurilor și tuturor indivizilor conlocuitori pe pământul românesc aceleași drepturi și aceleași datorinți. Civilizațiunea, care ne-a eliberat, pretinde de la noi respectul pentru dânsa și ne obligă să prăbușim în noul nostru stat orice privilegiu și să statornicim ca fundament al acestui stat munca și răsplata ei integrală...

Tudor ARGHEZI

BALADA UNIRII

Maica mare are mii
De ani mari între vecii,
Dar mai tânără mereu
S-a-ntrăcut cu Dumnezeu.
Omul când credea că moare,
Da dintr-însa altă floare
Pentru lumea trecătoare.
Ea, venind și pe la noi,
A dat florile-i mai noi.
A intrat cu ochii-n cer
Pe la Porțile de Fier,
Alegându-și cale grea:
Muntele și Dunărea,
Și trecând-o fără pod,
Fără drum și nici norod.
Între munți de cremene
A făcut să-i semene
Trei fecioare gemene.
Le-a făcut și-apoi s-a dus
Să se-ntoarcă într-apus.
Și-a rămas sora cu sora,

Vrajbă-n calea tuturoră,
Câteștrei și câte una
Dușmănite-ntotdeauna.
Doritoare să se vadă
Din livadă în livadă.
Se uitau doar între ele
Printre spini și prin zăbrele,
Alergând prin ghimpi oprite,
Obosite și rănite.
Numai cântecele toate
Puteau negura străbate
Și trăiau îndurerate.
La fântâna dintr-o zare
Se-ntâlneau cu trei urcioare,
Sorbind visuri și răcoare.
Înt-o zi s-au sfătuit,
Cumpăna de răstignit
S-o dărâme negreșit.
Secerându-și rapița,
Două-au spart și granița.
Și din seceră scânteia

O trezi pe cea de-a treia.
Suferință cu noroc,
Au luat granițele foc.
Și-mprejur de munți și țară
Se făcuse foc și pară,
Lanțurile li s-au rupt
Cu dușmanii dedesupt.
Și în fostul cimitir,
Peste spini și peste pir,
Se încinse hora mare
Pentru sfânta sărbătoare
A frumoaselor fecioare,
Cu grădinițe de brău,
Pisc cu pisc și râu cu râu,
O cunună, o brățară,
Curcubeu culcat pe țară.
Și d-acu veciile
Vor trăi cu miile.

Otopeni, 14 ianuarie 1966
(Poeme noi, 1971)

Aron COTRUȘ

AI NOȘTRI SUNT ACEȘTI MUNȚI

Ai noștri sunt acești munți
pietroși, mănoși, cărunți,
căci noi ne-am cățărât pe ei spre cer,
noi le-am deschis adâncurile de-aur și de fier
și-am suferit prin ei pe ploii și ger...
Noi le-am spintecat uriașele pânțece,
noi le-am proslăvit frumusețile-n cântece
și le-am cunoscut sufletul și furtunile mai bine
ca orișicine...

În haiducie grea ori doinind domol după oi,
nimenea pe lume nu i-a cunoscut și îndrăgît ca noi...

De-acest mănș pământ daco-roman,
cine-ar putea mai mult ca noi să spuie c-al lui e?!

Cine l-a arat
din începutul vremurilor neîncetat?
Cin' l-a semănat?
Cine i-a fost slugă și stăpân?
Care dintre neamurile vechi și noi
are îngropați în sânul lui atâți eroi?
A cui doină de veacuri pe-aicea plânge?
Cin' l-a apărat de-al năvălirilor puhoi de ieri
și l-a adăpat de-atâtea mii și milioane de ori,
cu sânge
și sudori
ca noi?

1918

(Măine, Craiova, 1928)